

Tarja Ijas

OMAKOTITALOJEN NUOHOUKSEN TOIMIVUUS
SASTAMALASSA

Liiketalouden koulutusohjelma
2018

OMAKOTITALOJEN NUOHOUKSEN TOIMIVUUS SASTAMALASSA

Ijas, Tarja
Satakunnan ammattikorkeakoulu
LIIKETALOUDEN koulutusohjelma
Maaliskuu 2018
Sivumäärä: 63
Liitteitä: 3

Asiasanat: nuohous, paloturvallisuus, omavalvonta, nuohousuudistus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää nuohouksen toimivuus Sastamalassa. Työn toimeksiantajana oli Pirkanmaan pelastuslaitos. Tavoitteena oli saada selville eri nuohouspiirien eroavaisuuksia Sastamalan sisällä ja tuottaa tietoa nuohouksen toimivuudesta Sastamalassa.

Nuohousta tehdään, jotta tulisijoihin ja savuhormeihin kerääntyvästä palamisjätteestä ei aiheutuisi tulipalovaaraa. Turvallisuuden lisäksi säännöllisen nuohouksen tavoitteena ovat ihmisten terveys ja hyvinvointi, energiataloudellisuus ja ympäristönsuojelu. Säännöllisellä nuohouksella vähennetään polttoaineen kulutusta ja edistetään täydellistä palamista, jolla vähennetään sekä ylimääräistä ympäristön kuormitusta, että päästöjä. Lisäksi polttoaine palaa puhtaammin ja paremmin.

Tulisijat ja savuhormit ovat palo- ja pelastustoimesta annetun lain mukaan puhdistettava säännöllisesti. Nuohoojat puhdistavat myös keskuslämmitysjärjestelmiä ja mitaavat kiinteistöjen lämmityksen päästöjä.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Tutkimuksessa haastateltiin 50 omakotitaloasujaa ja viisi alan ammattilaista. Työssä todettiin, että Sastamalassa huolehditaan nuohouksesta hyvin. Suurimmalla osalla oli moitteettomasti toimiva asiakassuhde luottonuohoojaan. Nuohouspiirit olivat vähän sekoittuneet ja nuohouksesta sovittiin eniten puhelimitse. Taajamassa käytettiin myös ennakoilmoituslappua.

Nuohousta voidaan kehittää lisäämällä valistusta ja tiedotusta. Erityisesti Sastamalan alueelle juuri muuttaneet asukkaat tarvitsisivat tietoa nuohouspalveluista. Suurin osa omakotitalojen asukkaista kuitenkin oli sitä mieltä, että heillä on tarvittava tietotaito paloturvallisuudesta ja osa vastaajista hoiti nuohouksen itse. Nokipalojen määrä vaihtelee vuosittain. Kuuden viimeisen vuoden keskiarvo Sastamalassa oli 4,8 nokipaloa vuodessa.

Nykyisin perinteisiä palotarkastuksia korvaa rakennusten omistajien suorittama omavalvonta. Tällä hetkellä nuohousuudistuksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2019 alusta. Uudistuksessa pelastuslaitokselta poistuu velvoite nuohouksen järjestämisestä ja nuohous muuttuu vapaaksi yritystoiminnaksi.

THE FUNCTIONALITY OF THE CHIMNEY SWEEPING OF OWNED HOUSEHOLDS IN SASTAMALA

Ijas, Tarja

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in business economy

Month 2018

Number of pages: 63

Appendices: 3

Keywords: chimney sweeping, fire safety, self-control, reform of the chimney sweeping

The purpose of this thesis was to investigate the functionality of the chimney sweeping in Sastamala. This thesis was ordered by the Pirkanmaa Rescue Department. The aim was to determine the differences between the various districts within Sastamala and to provide information on the practicality of the chimney sweeping in Sastamala.

Sweeping is done in order to avoid the risk of chimney fires. In addition to safety, the purpose of regular sweeping is to protect human health and well-being, promote energy efficiency and reinforce environmental protection. Regular sweeping reduces fuel consumption and contributes to more complete combustion, which reduces the burden on the environment and the release of emissions. In addition, fuel burns cleaner and better.

Fireplaces and chimneys are to be cleaned regularly according to the Law of the Fire and Rescue. Chimneysweepers clean also central heating systems and measure the heating emissions of buildings.

The thesis was carried out as a qualitative research. In the study, 50 private homeowners and five professionals were interviewed. The work found that in Sastamala sweeping was generally well taken care of. Most of the interviewees had a well-functioning customer relationship with a chimneysweeper. Sweeping districts are slightly mixed and the most commonly used form of making reservation is by phone. A pre-notification notice is also used in the suburbs.

Chimney sweeping can be developed by increasing awareness of its importance. In particular, the information is needed for those people who has just moved. Most of the homeowners felt that they had the necessary information concerning fire safety. Some of the respondents managed the sweeping themselves. The amount of chimney fires varies annually. The average for the last six years in Sastamala was 4.8 yearly.

Today, traditional fire inspections are replaced with self-control by building owners. At the moment, the reform of the chimney sweeping is expected to come into effect at the beginning of 2019. In the reform, the rescue service will be relieved from the obligation to arrange the chimney sweeping and the chimney sweeping will become a free business.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT JA TARKOITUS	8
2.1	Tutkimusongelma ja tavoite.....	8
2.2	Toimeksiantajan esittely	8
2.3	Teoreettinen viitekehys	11
3	AINEISTO JA MENETELMÄT.....	12
3.1	Tutkimusmenetelmät.....	12
3.2	Aineiston kerääminen	13
3.3	Keskeiset käsitteet.....	14
4	NUOHOUSTOIMI.....	15
4.1	Nuohoustoimi Suomessa.....	15
4.2	Nuohoustoimi Pirkanmaalla.....	16
4.3	Nuohoustoimi Sastamalassa.....	17
4.4	Nuohouksen historiaa Pirkanmaalla	17
4.5	Nuohouksen lainsäädäntöä.....	18
4.6	Nuohousyrittäjän toimenkuva.....	19
4.7	Tuleva nuohousuudistus.....	20
5	PALOTURVALLISUUS	21
5.1	Paloturvallisuus ja nokipalot.....	21
5.2	Nokipalojen yleisyys.....	22
5.3	Palonehkäisy	24
5.4	Palotarkastus	24
5.5	Nuohous ja palotarkastus	24
5.6	Omavalvonta.....	26
5.7	Hormien kunnon tarkastus	28
5.8	Epäammattimaiset hormitarkastajat.....	29
5.9	Tulisijojen turvallisuus.....	29
5.10	Turvallisuusriskit ja toiminnan mittarit	31
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	32
6.1	Haastattelujen toteutus	32
6.2	Kyselyn toteutus.....	32
6.3	Haastattelujen purku ja analysointi	32
7	TUTKIMUSTULOKSET.....	33
7.1	Taustatiedot.....	33

7.2	Tulisijat	35
7.3	Nuohoustyö	38
7.4	Nuohousajan sopiminen	42
7.5	Nuohoojan asiakaspalvelu	45
7.6	Nuohousuudistus	51
7.7	Yleistä nuohouksesta	53
7.8	Omavalvonta	54
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	55
9	POHDINTA	58
10	LÄHTEET	60
LIITTEET		

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää omakotitalojen nuohouksen toimivuus Sastamalassa. Aiheen valintaan vaikutti vahvasti oma kiinnostukseni pelastuslaitoksen toimintaan. Kuulun Tyrvään vapaaehtoisen palokunnan hälytysmiehistöön Sastamalassa ja ihmisten pelastaminen ja auttaminen ovat lähellä sydäntäni. Tarkoituksena oli tutkia nykyisen piirinuohousjärjestelmän toimivuus, sen toteutuminen, riskienhallinta ja lisätä turvallisuustietoa. Paloturvallisuus on tärkeä aihe, joka koskettaa meistä jokaista. Tutkimusaineistona on käytetty pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustietokanta PRONTO:n tietoja vuosina 2012–2016 tapahtuneista nokipaloista Sastamalan alueella sekä koko Suomessa.

Yleisimpiä tulipalojen aiheuttajia ovat noki, rakenteelliset virheet tai tulisijan ja hormin rapautuminen, puutteelliset paloeristykset tai puutteelliset suojaetäisyydet palaviin materiaaleihin tai useampien tulisijojen liittäminen samaan hormiin. (Paloturvallisuus. Infon www-sivut 2017.)

Tutkimuksen toimeksiantajana on Pirkanmaan pelastuslaitos. Pirkanmaan pelastuslaitoksen tärkeimmät tehtävät ovat pelastustoiminta, sairaankuljetus, onnettomuuksien ennaltaehkäisy ja varautuminen poikkeusoloihin. Ennaltaehkäisevään toimintaan kuuluvat palotarkastukset, nuohous, kansalaisten koulutus ja valistus.

Nuohouksella tarkoitetaan tulisijan ja savuhormin osien puhdistamista ja niiden kunnon tarkistamista. Nuohooja antaa asiakkaalle todistuksen nuohouksesta. Rakennuksen omistajan on huolehdittava siitä, että rakennuksen tulisijat ja hormit on nuohottu oikealla tavalla ja työn on suorittanut alueen pelastusviranomaisen hyväksymä henkilö. Omistajan on huolehdittava ilmanvaihtokanavien ja laitteiden puhdistamisesta niin, ettei niistä aiheudu tulipalon vaaraa. Katolle johtavat tikkaat, katolla olevat kulkyhteydet sekä katon turvavarusteet on oltava sellaisessa kunnossa, että nuohoustyön suorittaminen on turvallista. (Pelastuslaki 379/2011)

Erilaisilla lämmityslaitteilla ja tulisijoilla on määrätty nuohousvälit. Vuosittain tulee nuohota kaikki kiinteällä polttoaineella ja polttoöljyllä toimivat tulisijat hormeineen. Sopimuksen mukaan nuohooja puhdistaa myös suuluukuttoman takan tulipesän, keskuslämmityskattilan tulipesän ja tulipinnat. Vapaa-ajan käytössä olevan yksityisen asunnon ja saunan tulisijat on nuohottava kolmen vuoden välein. Muut kuin yksityiseen käyttöön tarkoitetut vapaa-ajan asunnon ja saunan hormit tulee nuohota vuosittain. Yli kolme vuotta käyttämättä olleiden asuntojen tulisijat ja hormit tulee nuohota ennen käyttöönottoa. (Satakunnan pelastuslaitoksen www-sivut 2017.)

Nykyisessä nuohouskäytännössä kuhunkin nuohouspiiriin valittu nuohooja huolehtii nuohouspalveluiden tuottamisesta piirissään. Piirinuohouksen jäädessä historiaan vuoden 2019 alusta, jos uudistus toteutuu, nuohoamisen pelätään muuttuvan kausiluonteiseksi tai unohtuvan. Ihmiset saattavat havahtua nuohoustarpeeseen syksyisin, kun tähän asti nuohousta on tehty ympäri vuoden.

Opinnäytetyössä perehdytään nuohousta koskeviin lakeihin ja asetuksiin, joihin nuohous perustuu. Työ on tehty nuohouksen nykytilanteen selvittämiseksi ja kehittämiseksi Sastamalassa. Opinnäytetyön ongelmana on tutkia, toimiiko nykyinen järjestelmä, huolehtivatko omakotitalojen omistajat riittävän usein tapahtuvasta nuohouksesta, hormien kunnosta ja ovatko nokipalot lisääntyneet viime vuosina.

Luvussa kaksi esitellään opinnäytetyön lähtökohdat ja tarkoitus sekä toimeksiantaja. Luvussa kolme esitellään tutkimusmenetelmät ja käytettävä aineisto. Teoriaosa koostuu luvuista neljä ja viisi. Luvussa neljä kerrotaan aiheen taustatietoa ja lainsäädäntöä. Luvussa viisi perehdytään syvemmin paloturvallisuuteen. Luvussa kuusi esitellään työn toteuttamistapa. Tutkimuksen toteuttamisesta on tarkemmin luvussa seitsemän ja tutkimustuloksia esitellään luvussa kahdeksan.

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT JA TARKOITUS

2.1 Tutkimusongelma ja tavoite

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tutkia nuohouksen tämän hetkinen toimivuus Sastamalassa. Tässä opinnäytetyössä selvitetään, miten asuntojen omistajat nuohouspalvelun tällä hetkellä kokevat ja käyttävätkö he lakisääteisiä nuohouspalveluita. Työssä tarkastellaan ensin paloturvallisuuden ja nuohouksen taustoja ja määritellään käytettäviä käsitteitä. Tämän jälkeen perehdytään tarkemmin paloturvallisuuteen. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten nuohous hoidetaan Sastamalassa ja kuinka järjestelmä tällä hetkellä toimii, huolehtivatko omakotitalojen omistajat riittävän usein tapahtuvasta nuohouksesta ja hormien kunnosta, ovatko nokipalot lisääntyneet viime vuosina, sekä kohdistuuko nuohoukseen kehittämistarpeita.

Opinnäytetyölläni pyrin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Kuinka nykyinen nuohousjärjestelmä Sastamalassa toimii?
2. Onko omakotitalojen omistajilla Sastamalassa riittävä tietotaito asiasta?
3. Ovatko nokipalot lisääntyneet Sastamalassa viime vuosina?
4. Onko eri nuohouspiirien välillä Sastamalassa eroavaisuuksia?

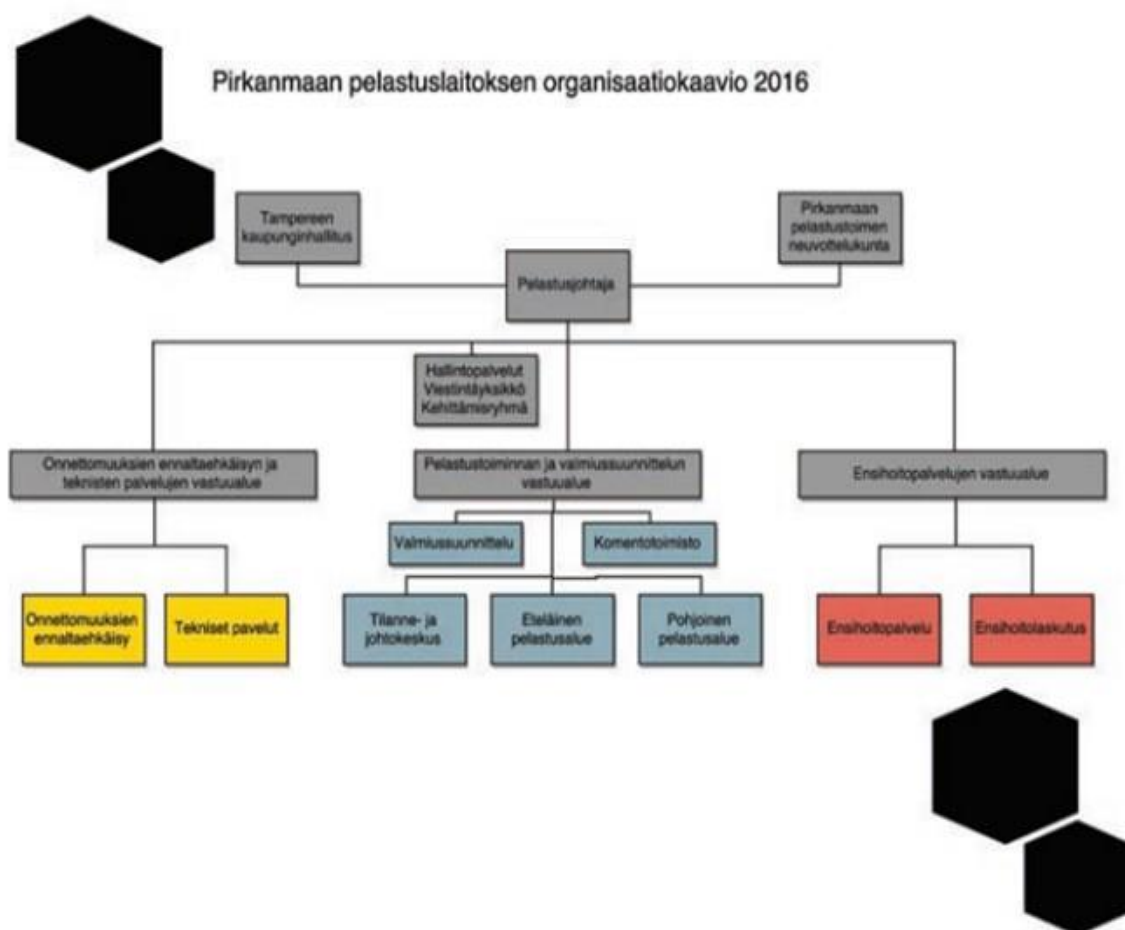
Tämä opinnäytetyö on tarpeellinen Pirkanmaan pelastuslaitokselle, sillä opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa myös työelämän tarpeita palvelevaa uutta turvallisuustietoa Sastamalassa ja tehostaa nuohouksen toimivuutta, eikä tällaista tutkimusta ole aikaisemmin nuohouksesta tehty Sastamalassa. Nuohous pienentää tulipalon ja nokipalon riskiä, joten siksi on oleellista selvittää riskianalyysin ja riskien hallinnan avulla, onko nuohous tällä hetkellä riittävää ja miten paloriskejä voitaisiin torjua sekä millaisilla toimenpiteillä.

2.2 Toimeksiantajan esittely

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana on Pirkanmaan pelastuslaitos. Pirkanmaan pelastuslaitos toimii koko Pirkanmaalla, 22 kunnan alueella. Toimintaorganisaatio on ja-

ettu kolmeen pelastusalueeseen. (Kuvio 1.) Näitä ovat onnettomuuksien ennaltaehkäisy ja teknisten palvelujen vastuualue, pelastustoiminnan ja valmiussuunnittelun vastuualue sekä ensihoitopalvelujen vastuualue. Nuohoustyö kuuluu onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn alueeseen. (Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017.)

Paloasemia on 65 eri puolilla Pirkanmaata. Pirkanmaan pelastuslaitoksen vakituisten, puolivakinaisten ja 50 sopimuspalokunnan tärkeimmät tehtävät ovat pelastustoiminta, sairaankuljetus, varautuminen poikkeusoloihin, turvallisuusviestintä ja erityisesti tuli-palo- tai onnettomuustilanteisiin liittyvä neuvonta sekä onnettomuuksien ennaltaehkäisy. (Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017.)

Kuvio 1. Pirkanmaan pelastuslaitoksen organisaatiokaavio (Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017)

Pirkanmaan pelastuslaitoksen alueella nuohouspalvelut suoritetaan piirinuohousjärjestelmällä. Nuohouspiirejä on yhteensä 42 ja niissä toimii yhteensä 21 nuohouspalveluntuottajaa. (Kuva 1.) Tässä opinnäytetyössä keskitytään Sastamalan alueen nuohouspiireihin. (Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017.)

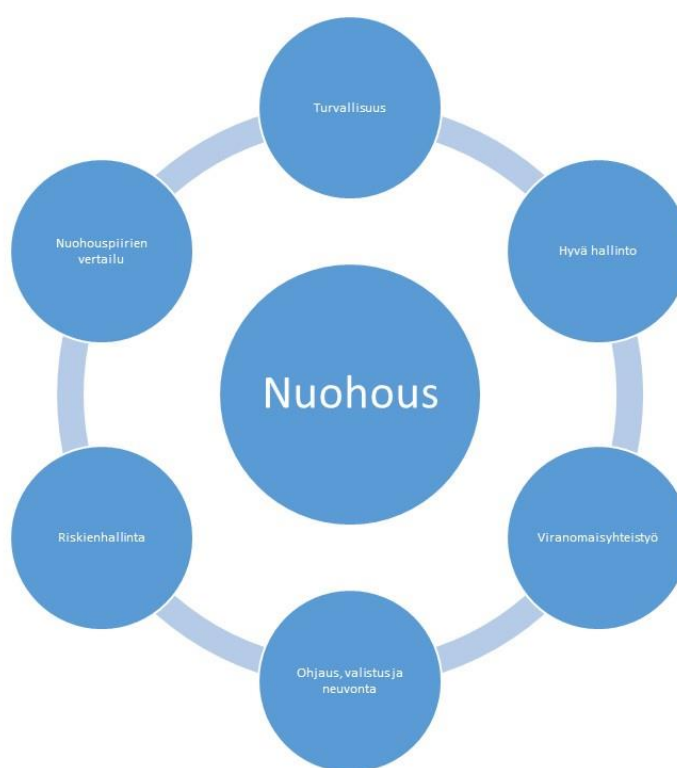
Onnettomuuksien ehkäisyn tarkoituksena on vähentää niiden todennäköisyyttä ja ennalta varautua mahdollisiin vahinkoihin. Pelastuslain mukaan pelastustoimen tehtävänä on huolehtia asukkaiden neuvonnasta, ohjauksesta ja valistuksesta sekä valvonnasta ja palontutkinnasta onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Pelastuslaitos toimii yhdessä muiden viranomaisten, alueen yhteisöjen ja asukkaiden kanssa onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Lisäksi Pirkanmaalla alueen pelastustoimelle on säädetty vastuu nuohouspalveluiden järjestämisestä. (Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017.)

Kuva 1. Pirkanmaan pelastuslaitoksen nuohousalueet (Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017)

2.3 Teoreettinen viitekehys

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys on määritelty kuviossa 2. Kuvassa on kerätty yhteen työn teoriaan sisältyvät aiheet. Näitä ovat nuohouksen järjestäminen, viranomaisyhteistyö ja lainsäädäntö, ohjaus, valistus- ja neuvontatehtävät, nuohouksen säännöllisyys ja turvallisuus. Viitekehukseen kuuluvat myös viranomaisten tehtävät, toimivalta ja velvollisuudet, sekä nuohouspiirien vertailu, riskienhallinta; riskien torjunta ja nokipalot ja hyvän hallinnon mukaiset valvontatoiminnan neuvot ja kehotukset.

Kuvio 2. Teoreettinen viitekehys

Tässä työssä käsitellään kyseisiä aiheita ja kerätään tietoa nuohouksen toimivuudesta Sastamalassa. Työssä hyödynnetään nuohoamisesta löytyvää kirjallisuutta. Opinnäytetyössä käsitellään myös vireillä olevaa nuohousuudistusta ja sen tuomia muutoksia.

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

3.1 Tutkimusmenetelmät

Tässä opinnäytetyössä käytetään kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on kuvata todellista elämää realistisesti ja tarkasti. Toiteava eli deskriptiivinen lähestymistapa pyrkii kuvailemaan ja selittämään tietoa tutkimuskohteesta muuttamatta kohdetta toisenlaiseksi. Puhtaasti kuvailevaan tutkimukseen ei kuulu vertailujen tekeminen, mutta tilastollisia analyysejä suoritetaan usein, jotta voidaan tarkastella esimerkiksi aineiston jakaumia, hajontoja, ryhmien välisten erojen merkitsevyyksiä sekä suoritetaan luotettavuustarkastelua. (Anttila 2006, 285.) Laadullisen tutkimuksen yleisimpiä aineistonkeruumenetelmiä ovat haastattelu, havainnointi ja dokumentteihin perustuva tieto. Aineistonkeruumenetelmien käyttäminen rinnakkain, yhdisteltynä tai vaihtoehtoisina on mahdollista. (Pitkäranta 2014, 90.)

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä käytettiin sekä lomake- että teemahaastattelua. Lomakehaastattelulla pyrittiin selvittämään omakotitalojen omistajien eli asiakkaiden näkökulmaa nuohouksen toimivuudesta. Teemahaastatteluilla selvitettiin nuohoustyön tekijöiden ja palotarkastuksia tekevien alan ammattilaisten mielipiteitä nuohouksen toimivuudesta.

Teemahaastattelu lähtee oletuksesta, että kaikkia yksilön ajatuksia, kokemuksia, uskomuksia ja tunteita voidaan tutkia tällä menetelmällä. Teemahaastattelu ei sido haastattelua kvalitatiiviseen tai kvantitatiiviseen tutkimukseen, eikä ota kantaa haastattelukertojen määrään tai siihen, kuinka syvällisesti aihetta käsitellään. Teemahaastattelu etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa. Siinä otetaan huomioon ihmisten tulkinat asioista ja heidän asioille antamansa keskeiset merkitykset. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu menetelmä, sillä yksi haastattelun näkökulma, haastattelun aihepiiri eli teema-alue, on kaikille sama. (Hirsijärvi & Hurme 2010, 48.)

Teemahaastattelu on strukturoidun ja strukturoimattoman haastattelun välimuoto. Teemahaastattelussa haastattelu etenee keskeisten teemojen varassa yksityiskohtaisten kysymysten sijaan. Teemahaastattelussa aihepiirit ovat kaikille samat, mutta siitä puuttuu

kysymysten tarkka muoto ja järjestys. Teemahaastattelu ottaa huomioon ihmisten tulkinnat asioista ja heidän asioille antamansa merkitykset, sekä merkitykseen syntyneen vuorovaikutuksessa. (Hirsijärvi & Hurme 2010, 47–48.) Teemahaastattelussa voidaan tarkentaa ja syventää haastateltavien vastauksiin perustuvia kysymyksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 88).

Lomakehaastattelu kuuluu yleensä määrällisen eli kvantitatiivisen tiedonhankinnan piiriin, mutta se voidaan toteuttaa myös kvalitatiivisena. Kyselytutkimus ei siis ole pelkästään määrällinen tutkimus, vaikka sellaisena se on käytetyin. (Anttila 2006, 260.) Strukturoitu kysely muodostuu kysymyksistä, joihin on annettu vastausvaihtoehdot. Kysely voi kohdistua sekä tiedon, että mielipiteiden keräämiseen. Kyselyn tuloksia voidaan käyttää vertailuun ja kuvaukseen laadullisessa tutkimuksessa. (Kananen 2014, 75.)

3.2 Aineiston kerääminen

Laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto. Näitä voidaan käyttää joko vaihtoehtoisesti, rinnan tai eri tavoin yhdisteltynä tutkittavan ongelman ja tutkimusresurssien mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 71.)

Kvalitatiiviseen tutkimukseen eli teemahaastatteluun pyydettiin alan ammattilaisia. Laadulliselle tutkimukselle ominaisesti teemahaastatelluille ei esitetä tarkkoja kysymyksiä, vaan haastateltavien kanssa keskustellaan vapaasti teeman ympärillä. (Kananen 2013, 26.)

Erilaiset kirjalliset dokumentit, kuten kirjat, tilastot, tutkimukset, raportit ja muistiinpanot voivat toimia laadullisen tutkimuksen tietolähteinä. Tutkijan kannalta ongelmaksi saattaa muuttua dokumenttien luotettavuus ja objektiivisuus. Dokumenttien sisältöön on suhtauduttava kriittisesti ja pyrittävä tarkistamaan tiedot useammasta lähteestä. Laadullisen tutkimuksen yleisinä luotettavuuskriteereinä käytetään vahvistettavuutta, arvioitavuutta, tulkinnan ristiriidattomuutta, luotettavuutta ja saturaatiota. (Kananen 2014, 90–91, 151.)

Tässä opinnäytetyössä haastateltiin mahdollisimman monipuolisen tutkimuksen saamiseksi Sastamalan kahden nuohoojan, Mika Einon ja Jarkko Pajusen lisäksi pelastustoimen palotarkastajia Kimmo Saunaluomaa ja Hannu Pokkista sekä Pirkanmaan pelastuslaitoksen johtavaa palotarkastajaa Pekka Mutikaista. (Liite 1.) Lomakehaastatteluna toteutettiin omakotitalojen omistajien nuohouskäytäntöjen selvittäminen. Tutkimuksessa haastateltiin 50 omakotitalon omistajia. (Liite 2.) Teoria-aineiston keräämiseen käytettiin olemassa olevaa kirjallista ja sähköistä materiaalia.

3.3 Keskeiset käsitteet

PRONTO

”Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO on sisäasiainministeriön järjestelmä pelastustoimen seuranta ja kehittämistä sekä onnettomuuden selvittämistä varten. Sisäasiainministeriön pelastusosasto vastaa PRONTO:n yleisestä ohjaamisesta ja kehittämisestä. PRONTO:n aineisto muodostuu alueellisten pelastuslaitosten ylläpitämistä toimenpide- ja resurssirekistereistä. PRONTO:n tekninen ylläpito- ja kehittämisvastuu on Pelastusopistolla.”(Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO 2017.)

Nokipalo (kuva 2).

Nokipalo on savuhormiin kertyneen noen ja palamisjätteen hallitsematonta palamista hormissa. Nokea kerääntyy epätäydellisessä palamisessa hormiin ja sitä poistetaan määrääjain nuohouksella. Nokipalossa lämpötila voi nousta yli 1000 C-asteeseen ja halkaista hormin. (Virranta 2009, 95.)

Kuva 2. Esimerkki nokipalosta (Loviisan sanomat 4.10.2009)

Nokipalonkestävyys G (mm)

Nokipalonkestävyys on savuhormille annettu luokitus, joka perustuu CE -merkintään liittyvään standardin mukaiseen nokipalotestiin. G =nokipalonkestävä, (mm)= etäisyys palavatarvikkeiseen materiaaliin. Nokipalotestissä johdetaan piippuun kuumaa 1000 asteista kaasua 30 minuutin ajan. (Ympäristöministeriön määräykset ja ohjeet 2007, Pienten savupiippujen rakenteet ja paloturvallisuus, 3.)

4 NUOHOUSTOIMI

4.1 Nuohoustoimi Suomessa

Suurimmassa osassa Suomea on tällä hetkellä käytössä piirinuohousjärjestelmä. Piirinuohousjärjestelmä tarkoittaa, että pelastuslaitos kilpailuttaa ja valitsee alueella toimivat nuohousyritykset sekä päättää nuohouksen hinnasta. Piirinuohousjärjestelmästä on jo luovuttu muun muassa Itä-Uudellamaalla ja Keski-Uudellamaalla. (Sisäministeriön www-sivut 2017.) Piirinuohoojat voivat hankkia osan nuohouspalveluista alihankintana kolmannelta osapuolelta. Vastuu nuohouksen toteutumisesta säilyy alihankinnasta huolimatta piirinuohojalla. Osa pelastuslaitoksista vaatii ilmoittamaan alihankinnasta, nuohoojien koulutuksesta sekä edellyttää alihankintasopimuksessa samoja

ehtoja kuin piirinuohoojan kanssa tehdyssä sopimuksessa. (Pelastustoimen www-sivut 2017, nuohousesiselvitys, 15.)

Aluehallintoviraston (AVI) tehtävinä ovat pelastustoimen valvonta, pelastustoimen erilaisten palvelujen saatavuuden ja niiden tason valvonta toimialueellaan sekä valvonnan raportointi sisäministeriölle. (Aluehallintoviraston www-sivut 2017).

Lähes kaikki kotivakuutusehdot edellyttävät nuohouksen säännöllistä toteutumista viiranomaisten antamien ohjeiden mukaan. Itse tehty nuohous tai nuohouksen laiminlyönti saattavat vahingon sattuessa vähentää vakuutuskorvausta. (Vakuutusyhtiö Pohjolan www-sivut 2017.)

4.2 Nuohoustoimi Pirkanmaalla

”Nuohouksesta säädetään pelastuslaissa 379/2011 sekä sisäasiainministeriön asetuksessa nuohouksesta 539/2005. Pelastuslain mukaan alueen pelastustoimi päättää nuohouspalveluiden järjestämisestä alueellaan sekä määrittelee nuohouksesta perittävän maksun. Alueen pelastustoimi voi tuottaa nuohouspalvelut itse tai hankkia nuohouspalvelut muulta palvelun tuottajalta tai sallia rakennuksen omistajan tai haltijan sopia palvelujen tuottajan kanssa nuohouksen toteuttamisesta. Pirkanmaan pelastuslaitos on päättänyt, että nuohouspalvelut tuotetaan Pirkanmaalla pelastuslain 379/2011 59§2mom.kohta 2 mukaisesti ns. piirinuohousjärjestelmällä.” (Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017.)

Pelastustoimen päättämät nuohousmaksut perustuvat Nuohousalan Keskusliiton hintoihin. Nuohoojat toimittavat ylläpitämästään nuohousluettelosta koosteen vuosittain pelastuslaitokselle. (Pelastustoimen www-sivut 2017, nuohousesiselvitys, 16, 21.)

4.3 Nuohoustoimi Sastamalassa

Sastamala on jaettu seitsemään eri nuohouspiiriin. Nämä ovat Kiikoisten, Mouhijärven ja Suodenniemen nuohouspiirit, sekä Vammalan koillinen, läntinen, eteläinen ja luoteinen nuohouspiiri. Piirinuohoojana Kiikoisissa ja Mouhijärvellä toimii Antti Koskinen, Suodenniemellä Ismo Koskinen, Vammalan koillisella NokiPirkka Oy, Vammalan läntisellä T:mi Jaakko Siuko, Vammalan eteläisellä IAQ Finland Oy ja Vammalan luoteisella nuohouspiirillä piirinuohoojana toimii Reino Kulonpää. Nuohouspiirien kartta löytyy Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivuilta. (Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017.)

4.4 Nuohouksen historiaa Pirkanmaalla

Nuohous on yksi vanhimmista ammattialoista, sillä nuohoojan ammatti on syntynyt jo keskiajalla kaupunkimuotoisen asutuskehityksen yleistyessä. Tampereen aikakirjoissa nuohoojat mainitaan ensimmäistä kertaa Suomen ollessa osa Venäjää vuonna 1828. Kaupungin tuhoavat suurpalot olivat tuohon aikaan yleisiä ja nuohouksen ymmärrettiin jo silloin vähentävän tulipaloriskiä. Tampereen kaupunki palkkasi ensimmäisen nuohoojamestarin vuonna 1865. Samana vuonna Tampere sai uuden palojärjestyksen, jossa nuohoamisesta annettiin tarkat määräykset. Kuitenkin vielä kyseisen vuoden syksynä Tampereella oli suuri tulipalo, joka tuhosi suuren osan kaupungista. (Ojala 1986, 2-5.)

Kansalaissodan jälkeen Tampereen nuohoustoiminta oli heikkoa ja nuohoamattomat talot yleisiä. Vuonna 1919 nokipalohälytyksiä oli 98 ja seuraavana vuonna jopa 154. Maamme ensimmäinen kunnallinen nuohouslaitos perustettiin 1920 Tampereelle. (Ojala 1986, 35.) Nuohoustoimi oli järjestetty palolaitoksen yhteyteen. Vuonna 1957 nuohouslaitoksen palveluksessa oli jo 40 työntekijää. (Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017.)

4.5 Nuohouksen lainsäädäntöä

Pelastuslain 4§ mukaan jokaisen ihmisen velvollisuuksiin kuuluu noudattaa tulipalon tai muun onnettomuuden ehkäisemiseksi annettuja määräyksiä ja säädöksiä. Rakennusten omistajilla ja haltijoilla sekä toiminnanharjoittajilla on yleinen velvollisuus vaaratilanteisiin varautumiseen. Tämä tarkoittaa vaaratilanteiden ehkäisyä, pelastussuunnitelman laatimista, varautumista vaaratilanteisiin ja toimenpiteitä pelastustoiminnan helpottamiseksi. (Pelastustoimen www-sivut 2017.)

Savupiippujen nuohouksesta on määräyksiä nykyisessä pelastuslaissa 2011/379. Lain mukaan rakennuksen tulisijan ja hormin nuohouksesta, ilmanvaihtokanavien huoltamisesta sekä puhdistamisesta on vastuussa rakennuksen omistaja ja haltija (13 §). Omistaja on myös vastuussa tikkaiden ja katon turvavälineiden turvallisuudesta (59§). Alueen pelastustoimi on puolestaan vastuussa nuohouspalveluiden järjestämisestä alueella tuottaen tai hankkien nuohouspalvelut (59§). Tämän hetken yleisin nuohouksen järjestystapa on 59§ 1. momentin mukainen piirinuohousjärjestelmä, jossa pelastuslaitos on jakanut alueensa piireihin. Piireissä toimivat sopimuksen mukaiset nuohoojat. Nuohouksen hinnan säätää pelastuslaitos, jolloin hinta on kaikille sama piiristä riippumatta nuohottavien hormien ja tulisijojen määrän ja koon mukaan. (Pelastuslaki 379/2011, 13 §, 59§)

Pelastuslain 60 § mukaan nuohoustyöhön sisältyy tulisijan ja hormin puhdistus kaikine osineen sekä niiden kunnan tarkistus. Työn sisällöstä säädetään tarkemmin sisäministeriön asetuksessa nuohouksesta 539/2005. Asetuksessa nuohoustyöhön sisällytetään myös valmistelevat toimet, tukkeutuneen savuhormin avaaminen, tarkennettu nuohouksen laajuus yhdyshormiin ja liitinhormiin, savupeltien puhdistus ja tarkastus, sekä tuhkan ja muiden jätteiden poiskuljetus ja paloturvallinen sijoitus nuohouksen jälkeen. Asetuksessa nuohousväli on määritelty tehtäväksi vuoden välein kaikissa kiinteää polttoainetta ja polttoöljyä käyttävissä tulisijoissa. Yksityisten vapaa-ajan asuntojen nuohousväli on kolme vuotta. Myös kolme vuotta käyttämättä ollut tulisija ja hormi on nuohottava ennen käyttöönottoa. Muun kuin omaan käyttöön tarkoitettun, säännöllisesti käytettävän vapaa-ajan asunnon tulisijat ja hormit tulee nuohota vuoden välein. (Sisäministeriön asetus nuohouksesta 539/2005.)

Nuohoustyöstä kohteen omistajalle annetaan todistus, jossa käy ilmi nuohouskohde, työn sisältö, työn suorittaja, ajankohta, mahdolliset viat ja puutteet sekä mahdollinen suoritettu lisätyö. Nuohoojan on ilmoitettava mahdolliset tulipalovaaraa aiheuttavat viat tai muut turvallisuutta uhkaavat viat, kuten tikkaiden huono kunto, kirjallisesti kohteen edustajalle ja pelastuslaitokselle. Pelastusviranomainen voi tarvittaessa antaa velvoittavia määräyksiä korjata havaitut viat. Pelastuslain 62 § mukaan piirinuohoojan on pidettävä omaa arkistoa tehdyistä töistään kymmenen vuoden ajalta. Nuohoustyötä tekeviltä vaaditaan nuohoojan ammattitutkinto. (Sisäministeriön asetus nuohouksesta 539/2005 ja Pelastuslaki 379/2011.)

4.6 Nuohousyrittäjän toimenkuva

Suomessa on yhteensä noin 900 nuohoojaa. Näistä noin 400 on yksityisyrittäjiä, jotka toimivat piirinuohoojina. Piirinuohoojilla on palveluksessaan yli 400 työntekijää. Ainoa kunnallinen nuohouslaitos on Sievissä. Muutamissa kunnissa ja Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella on käytössä sopimusperusteinen nuohous. (Nuohoojien www-sivut 2017.)

Nuohoojilla on kaksi tutkintoa, nuohoojan ammattitutkinto ja nuohoojamestarin erityisammattitutkinto. Nuohoojille ei anneta koulumaista opetusta, vaan opiskelu tapahtuu oppisopimuskoulutuksella. Molemmista tutkinnoista järjestetään 3-4 päivää kestäviä näyttötutkintoja vuosittain. Nuohousalan keskusliitto järjestää teoriakursseja ja erilaisia täydennyskoulutuskursseja esimerkiksi ilmastoinnista, kirjanpidosta ja markkinoinnista. (Nuohoojien www-sivut 2017.)

Nuohoojan työ jaetaan kahteen päätyöhön, nuohoukseen ja ilmanvaihtoon liittyviin tehtäviin. Nuohous tarkoittaa tulisijojen ja savuhormien kunnan tarkistamista ja puhdistamista, ilmanvaihtojärjestelmien tarkastukset sisältävät tarkastusten lisäksi puhdistukset, huollot ja mittaukset. Nuohooja puhdistaa myös lämmityskattiloita ja tekee palamistapahtumaan liittyviä hyötysuhdemittauksia sekä savuhormien tiiviyskokeita, videokuvauksia sekä korjaa savuhormeja. (Nuohoojien www-sivut 2017.)

Tärkeä osa nuohoojan työtä on asiakkaiden neuvonta ja konsultointi tulisijoihin, ilmanvaihtoon, palamiseen ja paloturvallisuuteen liittyvissä käyttö-, huolto- ja suunnitteluasioissa. Nuohoojien työnä on huolehtia sisäilman puhtaudesta, kiinteistöjen paloturvallisuudesta, energian säästöstä sekä ympäristön puhtaudesta. (Nuohoojien www-sivut 2017.)

Nuohoojien työvälineitä hormien ja tulisijojen kunnan selvittämiseen ovat esimerkiksi hormikamera, endoskooppi (tähytyskamera), lämpökamera, vuotomittari, paine-eromittari, savukaasuanalysaattori sekä infrapunalämpömittari. (Nuohousalan keskusliiton www-sivut 2017, lehdistötiedote.)

”Nuohoojan ammatti on tapaturmavakuutusilastojen perusteella poikkeuksellisen riskialtis. Suuri osa tapaturmista on putoamisia, joissa yleensä syynä on ollut tikkaiden ja kattokulkuteiden huono kunto.” Pelastuslain säännöksessä veloitetaan pitämään tikkaat, kattokulkureittien osat ja katon turvavarusteet kunnossa, jotta nuohous voidaan suorittaa turvallisesti. Tikkaiden heikko kunto tai puuttuminen heikentää paloturvallisuutta, sillä nuohous jää tekemättä ilman turvallisia tikkaita. (Pelastustoimen www-sivut 2017, nuohousesiselvitys, 7-8.)

4.7 Tuleva nuohousuudistus

Sisäministeriön valmisteleman nuohoussääntelyn uudistamisen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2019 alusta. Uudistus tarkoittaa piirinuohousjärjestelmästä luopumista ja pelastustoimen ongelmallisen kaksoisroolin loppumista sekä palvelun tilaajana että valvojana. Nuohous muuttuisi koko maassa vapaasti kilpailuksi yritystoiminnaksi. Rakennuksen omistaja tai haltija voisi tilata nuohouspalvelun haluamaltaan yrittäjältä. Piirinuohousjärjestelmästä on jo luovuttu Itä-Uudellamaalla ja Keski-Uudellamaalla sekä osittain Etelä-Karjalassa ja Päijät-Hämeessä, missä nuohouspalveluita voi tarjota vapaasti. (Sisäministeriön www-sivut 2017.)

Nuohouseselvityksestä lausuntoja annettiin 102 kappaletta ja niitä antoivat muun muassa maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, neljä aluehallintovirastoa, 16 pelastuslaitosta, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Pelastusopisto, Turvallisuus-

ja kemikaalivirasto, Suomen Omakotiliitto ry, Suomen Kiinteistöliitto ry, Suomen Palopääliitto ry, Suomen Yrittäjät ry, Nuohousalan Keskusliitto ry ja useat muut nuohousliitot sekä kymmeniä nuohousyrittäjiä ympäri Suomen. (Sisäministeriön www-sivut 2017.)

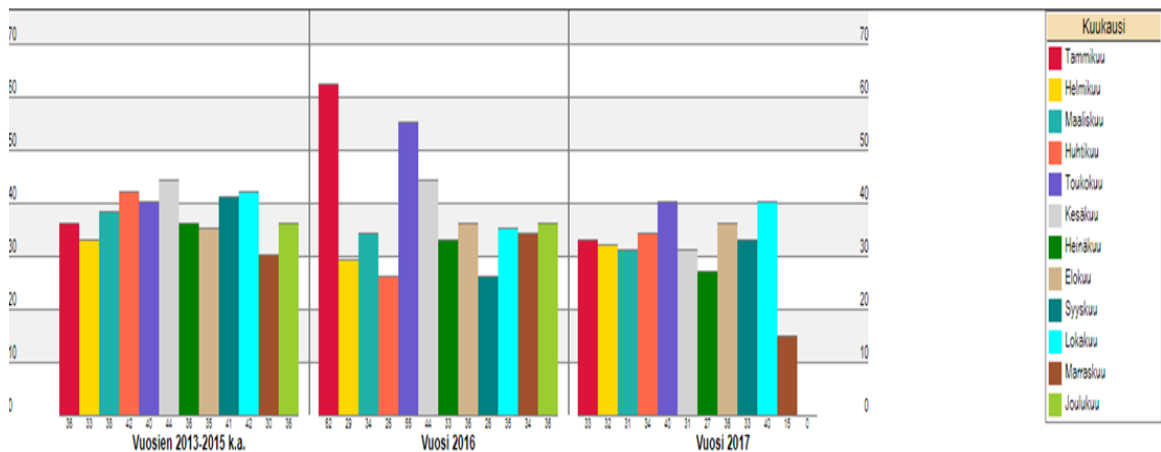
Lausunnoissa uudistus sai vahvan tuen, mutta myös tarvetta jatkovalmisteluun ilmeni. Lausunnoissa kommentoitiin paljon ehdotuksen yksityiskohtia, varsinkin nuohoojan kelpoisuusvaatimuksia, nuohouksen määrävälejä, nuohoojien rekisteröintiä sekä nuohoojien ja kiinteistöjen valvontaa. Uudistuksen toteutuessa pidettiin tärkeänä valtakunnalliseen viestintään panostamista sekä nuohoojien opastusta muutoksista. Uudistuksen jälkeen nuohouspalvelujen saatavuutta ja hintakehitystä koettiin tarpeellisena seurata koko maassa. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätestuntokaudella 2018 jatkovalmistelun jälkeen. (Sisäministeriön www-sivut 2017.)

5 PALOTURVALLISUUS

5.1 Paloturvallisuus ja nokipalot

Omistajien ja asukkaiden vastuulla on aina kiinteistöjen turvallisuudesta huolehtiminen. Lainsäädännön mukaisista velvoitteista tulee huolehtia. Onnettomuuksia pystytään estämään ennakoivalla toiminnalla ja asumisen turvallisuuden ylläpitämisellä. (Virranto 2009, 100.) ”Turvallisuus ei riipu nuohouksen järjestämistavasta, vaan siitä että palveluja käytetään” muistuttaa sisäministeriön yli-insinööri Jaana Rajakko. (Pelastustieto 1/2017, 28–29).

Rakennuspalovaaralla tarkoitetaan paloa, kuumenemista tai kärkehtämistä, josta ei ole aiheutunut tulipaloa irtaimistoon tai rakennuksen rakenteisiin. Rakennuksessa on savua ja uhka tilanteen leviämisestä rakennuspaloksi. Rakennuspalolla tarkoitetaan paloa, joka on levinnyt syttymiskohdastaan rakennuksen rakenteisiin. (Pelastusopiston www-sivut 2017.)

Kuvio 3. Rakennuspalot/ rakennuspalovaarat Pirkanmaalla vuosina 2013–2017(Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO:n www-sivut 2017)

Rakennuspaloja Pirkanmaalla on kuukausittain noin 30–40 (Kuvio 3). Nuohoojames-tari Kim Räsänen mukaan yleisimmät ongelmat ovat tulisijojen toimimattomuudet ja vauriot tulisijassa tai savuhormissa. (Pelastustieto 1/2017, 52).

Taulukko 1. Rakennuspalon tahallisuus (Pelastustoimen www-sivut 2017)

RAKENNUSPALON TAHALLISUUS					
	2012	2013	2014	2015	2016
Tahallinen	452	458	450	430	378
Huolimattomuus, varomattomuus	1 231	1 079	1 262	1025	1 068
Vahinko	1 067	1 039	1 083	1 020	1 015
Ei tiedossa	137	130	136	124	117
Yhteensä	2 887	2 706	2 931	2 599	2 578

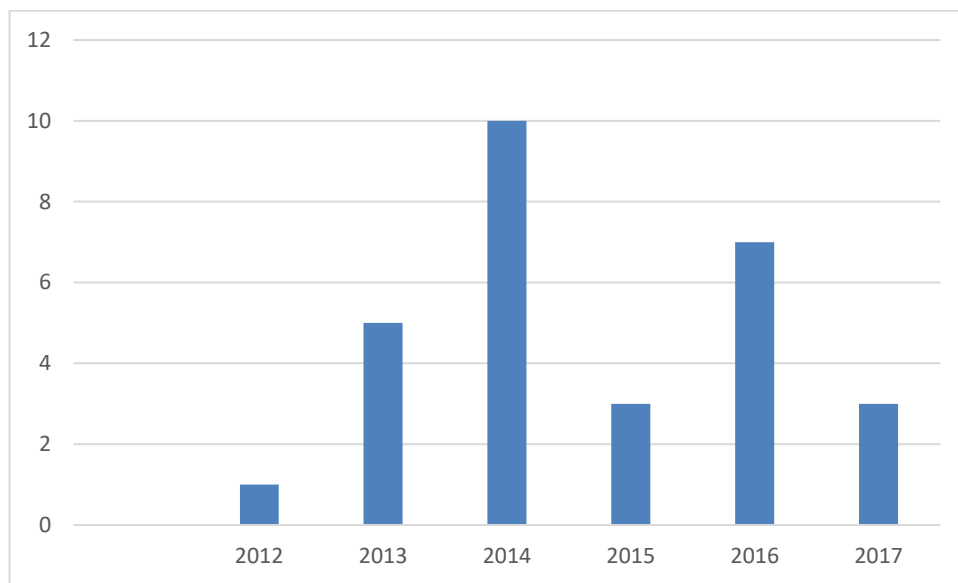
Huolimattomuus ja varomattomuus sekä vahingot ja tahallisuus aiheuttavat vuosittain huomattavia määriä tulipaloja. (Taulukko 1).

5.2 Nokipalojen yleisyys

Suomessa oli vuonna 2010 noin 900 tulisijoista ja savupiipuista alkanutta tulipaloa. 2000-luvun alun vastaava luku oli noin 400, joten tällaiset tulipalot ovat selvästi lisääntyneet. Noin 50 % tulisija- ja hormipaloista on saanut alkunsa saunan kiukaasta. (Nuohousalan keskusliiton www-sivut 2017.) Kuuden viimeisen vuoden keskiarvo

Sastamalassa on 4,8 nokipaloa vuodessa. (Kuvio 3). Suomessa kuuden viimeisen vuoden nokipalomäärän keskiarvo on 324 vuodessa (Taulukko 2). Tänä vuonna (2018) tammi-helmikuun aikana Sastamalassa on ollut yksi nokipalo. (Saunaluoma sähköposti 2.3.2018).

Asuntopaloista suurin osa on aiheutunut avotulen, tulisijojen ja sähkölaitteiden käyttövirheistä, huolimattomasta tupakoinnista, runsaasta alkoholin käytöstä tai keittiöas-kareista. (Pelastustoimen www-sivut 2017.)

Kuvio 3. Nokipalot Sastamalassa vuosina 2012–2017(Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO:n www-sivut 2017)

Pelastuspäällikkö Ilkka Vastamaan mukaan suurin osa nokipaloista tapahtuu talvisin, koska silloin tulisijoja lämmitetään enemmän. Hänen mukaansa tavallinen syy hormi-paloihin on, ettei tulisijoja osata käyttää oikein. Lämmityksessä puiden tulee olla kuivia ja tulisijan veto riittävä. Myös nuohouksen säännöllisyys on tärkeää. Satakunnassa syttyy 20–30 nokipaloa vuosittain. (Satakunnan kansa 25.1.2013.)

Taulukko 2. Nokipalot Suomessa (Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO:n www-sivut 2017)

NOKIPALOT SUOMESSA					
	2012	2013	2014	2015	2016
Rakennuspalovaara	323	302	328	264	324
Levinnyt rakennuspallo	14	16	19	15	16

5.3 Palonehkäisy

Rakenteellista paloturvallisuutta parannetaan ja kehitetään erilaisilla rakennusteknisillä ratkaisuilla ja turvallisuutta lisäävillä teknisillä laitteilla. Ihmisten toiminnalla on merkittävä osuus tulipalojen aiheuttajana ja siksi jatkuva paloturvallisuudesta huolehtiminen on tärkeää. (Nuohousalan keskusliiton [www-sivut](http://www.nuohousala.fi) 2017.) Tulipalojen ehkäisyä toteutetaan tarkastustoiminnalla, rakenteellisella palonehkäisyllä, tulisijojen ja savuhormien nuohouksella, ilmanvaihtolaitteiden ja kanavien puhdistuksella, palovartiointilla, tiedotuksella, valistuksella ja neuvonnalla. (Virranto 2009, 101).

5.4 Palotarkastus

Palotarkastuksessa valvotaan rakennuksen ja sen ympäristön ja olosuhteiden turvallisuutta. Tarkastuksessa huomioidaan kiinteistön omistajan tai haltijan varautuminen onnettomuuksien ehkäisyyn, vahinkojen torjuntaan ja väestönsuojeluun säädöksien ja määräysten mukaisesti. Palotarkastukseen kuuluu myös kiinteistön väestönsuojan ja sen laitteiden toimivuuden tarkistaminen. Myös opastaminen onnettomuuksien ehkäisyyn sekä onnettomuustilanteissa toimimiseen ovat osa palotarkastusta. Sen suorittaa alueen pelastusviranomainen silmämääräisesti ja siitä laaditaan aina palotarkastus-pöytäkirja. (Virranto 2009, 101–102.)

Ylimääräinen palotarkastus suoritetaan tarvittaessa. Sen syynä voi olla nuohoojan tai toisen viranomaisen ilmoitus tai kiinteistön omistajan pyyntö. Tarkastus voidaan suorittaa esimerkiksi rakennustyömaalla, jossa on huomattava palovaara tai kohteessa, jossa epäillään paloturvallisuudessa suuria puutteita. (Virranto 2009, 101–102.)

5.5 Nuohous ja palotarkastus

Savuhormien ja tulisijojen nuohouksen säännöllisyys parantaa paloturvallisuutta. Nuohouksen voi suorittaa vain nuohoojan ammattitutkinnon tai nuohoojamestarin tutkinnon suorittanut ammattitaitoinen nuohooja. Tulisijat vakituudessa asuinkäytössä

olevissa asunnoissa on nuohottava vuosittain ja vapaa-ajan asunnoissa kolmen vuoden välein. (Sisäministeriön www-sivut 2017.)

Nuohoojan on ilmoitettava havaitsemistaan vioista tai puutteista nuohottavan kohteen omistajalle ja alueen pelastusviranomaiselle kirjallisesti. Nuohooja tarkastaa työnsä ohessa kohteen samalla tavalla kuin palotarkastajat. Nuohooja tarkastaa työssään tulisijojen ja savuhormien kunnon, liitinhormin ja nuohousluukkujen tiiviiden sekä tikkaiden ja nuohoustelineiden kunnon. Nuohooja tutkii myös hormivuodot ja opastaa tulisijan oikeaan käyttöön. (Virranto 2009, 102–103.)

Pirkanmaalla nuohooja ilmoittaa havaitsemistaan vioista ja puutteista pelastusviranomaiselle. Pelastusviranomainen käsittelee asian ja antaa korjausmääräyksen kohteen omistajalle tarvittaessa. Ilmoitukset kirjataan Merlot Palotarkastus-valvontaohjelmaan. (Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017.)

Palotarkastuksissa siirryttiin pelastuslain uudistuksen myötä (2011) omavalvontajärjestelmään, joka velvoittaa kiinteistöjen omistajia, haltijoita ja toiminnanharjoittajia vastaamaan ensisijaisesti itse kiinteistön paloturvallisuudesta. Pelastusviranomainen ei ole vastuussa jokaisen kiinteistön paloturvallisuudesta, vaan varmistaa kiinteistön omistajan hoitavan velvollisuutensa. (Husu 2013.)

Valvontasuunnitelma toimitetaan aluehallintovirastolle ja se tarkistetaan vuosittain. Suunnitelmassa pelastuslaitos on määritellyt itse alueellaan suoritettavat palotarkastukset sekä muut valvontatoimenpiteet ja sen tarkoituksena on kohdentaa valvonta alueen riskien ja erityistarpeiden mukaan. Valvontasuunnitelmassa otetaan huomioon pelastuslainsäädännön lisäksi kemikaaliturvallisuuslaki (390/2005). Valvonnan muotoja ovat palotarkastukset ja omavalvonta (Pirkanmaan pelastuslaitos 2017, valvontasuunnitelma).

5.6 Omavalvonta

Pirkanmaalla on siirrytty asteittain omavalvontaan pientalojen ja vapaa-ajanasuntojen palotarkastuksissa. Sen tavoitteena on asukkaiden turvallisuustiedon ja -asenteiden parantaminen sekä ongelmakohtien huomaaminen ja puutteiden korjaaminen välittömästi. Omavalvonta-kokeilu aloitettiin talvella 2012–2013 Kihniössä, Ylöjärven Viljakkalassa ja osassa Pälkänettä. Kokeilu otettiin hyvin vastaan, sillä 70 prosenttia lomakkeista palautettiin. (Tampereen kaupungin www-sivut 2017, Pientalojen paloturvallisuuden omavalvonta laajenee Pirkanmaalla 2013-tiedote.)

Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelman mukaan nykyään pientalojen valvonta on pääasiassa omavalvontaa. Pelastuslaitos postittaa valvottaviin kohteisiin viiden vuoden välein omavalvontakirjeen, -lomakkeen ja opasmateriaalia. (Liite 3.) Asukas palauttaa täyttämänsä tarkastuslomakkeen pelastuslaitokselle ja lomakkeen perusteella arvioidaan mahdolliset jälkivalvontatarpeet sekä kirjataan omavalvonta valvontarekisteriin. Omavalvontalomakkeen palauttamatta jättäneisiin kohteisiin suoritetaan perinteinen palotarkastus, mutta tarkastuksia ja jälkivalvontaa voidaan tehdä myös pistokokeina. Omavalvonnan on todettu olevan tehokkaampaa kuin perinteinen palotarkastus, sillä se tavoittaa asukkaat paremmin ja pääsääntöisesti myös puutteet korjataan. Vuodesta 2017 omavalvonta on laajennettu koskemaan myös vapaa-ajan asuntoja. (Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017, valvontasuunnitelma). Itse suoritettavilla palotarkastuksilla asukkaita saadaan muistutettua, että asukkaat itse vastaavat omasta turvallisuudestaan ja kotiensa kunnosta. Perinteisen palotarkastuksen voi pyytää halutesaan. (Siltanen 2013.)

Omavalvonta-lomakkeen palautusaste on Sastamalassa ollut n. 80 %. Vuonna 2017 palautumisaste oli 83,6 %. (Henkilökohtainen tiedonanto Saunaluoma 11.12.2017.)

Kimmo Saunaluoman mukaan jokainen kunta on jaettu viiteen alueeseen eli viiden vuoden välein jokaiseen kotiin tulee omavalvontakysely. (Kuva 3.)

Sastamala on jaettu viiteen omavalvonta-alueeseen, joita ovat

1. Karkku, Kutala, Ellivuori, Vihattula, Häijää eteläpuoli, Porin tie eteläpuoli
2. Mouhijärvi, Suodenniemi, Porin tie pohjoispuoli, Häijää
3. Kiikka, osa Keikyää, Kiikoinen

4. Tyrväänkylä, Roismala, Sammaljoki, Houhajärvi, Lantula, Illo, osa Keikyää, osa Vammalan keskustaa
5. Punkalaidun

(Henkilökohtainen tiedonanto Saunaluoma 11.12.2017.)

Kuva 3. Pirkanmaan omavalvonta-alueet (Saunaluoma 11.12.2017)

Sastamalan asukkaiden vastauksia omavalvonta-kyselyyn Mouhijärvi -Suodenniemi alueelta vuonna 2017:

”Nuohous sovittu jo lomaviikolle”

”Talo- ja kattotikkaat uusitaan keväällä, kun uusitaan huopakattoa”

”Nuohous jäänyt väliin viime vuonna, korjataan kevään aikana”

”Nuohouksen olen tehnyt itse 2-3 kertaa/ vuosi”

”Maalämpö, eli nuohous ei niin kiireellinen”

”Piirinuohooja kävi 20 vuotta, nuohottiin hormit yhdessä, sen jälkeen ostin omat välineet ja 10 vuotta olen nuohonnut itse”

”Talo- ja kattotikkaat korjataan ensi kesänä”

”Takan nuohous tehty kahden vuoden välein, koska käyttö vähäistä, nuohoojan tarve-suositus”

”Annetaan nuohous ulkopuolisen tehtäväksi, ei enää itse nuohota”

”Turvallisuusopas luettu porukalla”

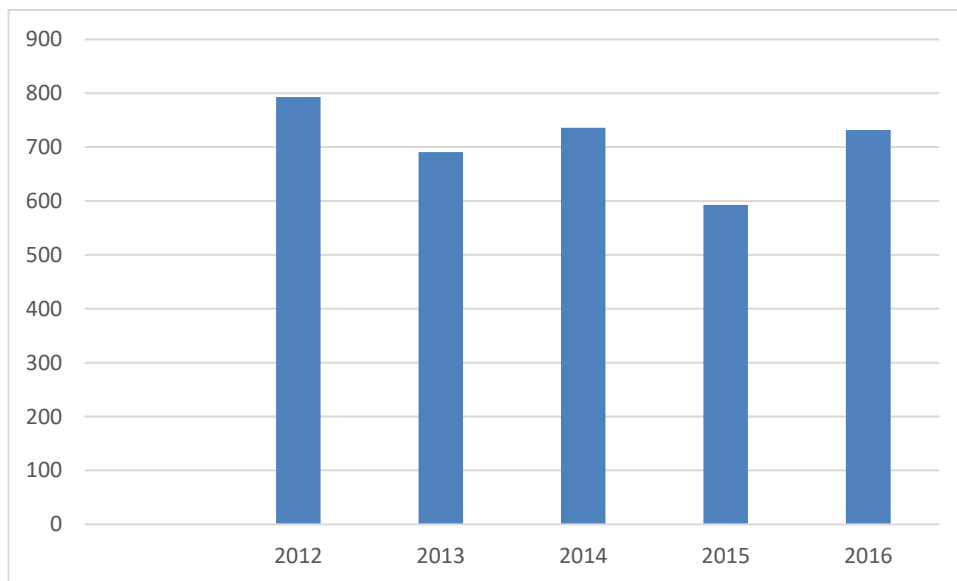
”Harjoittelua hätätilanteisiin vaimon kanssa”

”Tikkaat pitää kiinnittää ja tilata nuohous”

”Nuohottu itse pari vuotta, tänä kesänä tilataan nuohooja”
(Henkilökohtainen tiedonanto Saunaluoma 11.12.2017.)

5.7 Hormien kunnon tarkastus

Hormien kuntoa on vaikea itse havaita. Alan ammattilaiset eli nuohoojat tarkastavat luotettavasti tulisijojen, hormin ja piipun kunnon. (Suomen pelastusalan keskusjärjestön www-sivut 2017.) Tavallisimpia syitä tulisijoista tai savuhormeista alkaneisiin paloihin ovat kipinät, asennus- ja käyttövirheet sekä riittämätön suojaetäisyys palava-aineiseen välipohjaan tai seinään, savuhormin nokipalo ja halkeamat savuhormissa tai tulisijassa. Ihmisen varomaton käytös, kuten tuhkan virheellinen säilytys, on aiheuttanut myös useita paloja. (Paloturvallisuus. Infon www-sivut 2017.) Hormin tai tulisijan aiheuttamia rakennuspaloja on vuosittain noin 700 (Kuvio 4). (Pelastustoimen www-sivut 2017).

Kuvio 4. Tulisijan tai hormin aiheuttamat rakennuspaloja vuosina 2012–2016 (Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO:n www-sivut 2017)

5.8 Epäammattimaiset hormitarkastajat

Viime vuosina uutena ilmiönä ovat tulleet kuluttajille ilmaisia savuhormien tarkastuksia tarjoavat palveluntarjoajat. Osa hormitarkastajista haluaa saada korjauspäätökset nopeasti ja tehdä kalliita hormikorjauksia. Nuohousalan keskusliitto suosittelee suhtautumaan varauksella näihin pikatarkastuksiin ja sen sijaan kannustaa arvioittamaan hormien korjaustarpeen alueen nuohojalla. Pikaiset päätösvaatimukset, pelottelut tulipaloista ja painostukset kalliista hormikorjauksista, ylihinnoitellut työt sekä puutteellinen ammattitaito markkinoituna varsinkin vanhuksille ovat kyseenalaista toimintaa. (Nuohousalan keskusliiton www-sivut 2017, lehdistötiedote.)

5.9 Tulisijojen turvallisuus

Tulisijoista ja savuhormeista alkaneiden tulipalojen tavanomaiset syyt ovat asennus- tai käyttövirheet, kipinät, savuhormin nokipalot, riittämättömät suojaetäisyydet seiniin, tuhkan virheellinen säilytys ja halkeamat savuhormissa tai tulisijassa. Joka toinen tulisijapalo alkaa saunan kiukaasta. Puutteellisen tiedon aiheuttamat virheelliset laitehankinnat ja virheikäyttö voi aiheuttaa tulipaloja. (Paloturvallisuus. Infon www-sivut 2017.) Tuhkan varastointiin suositellaan kannellista metallista tuhka-astiaa. Piipunhattu estää sään aiheuttamia vaurioita. (Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut, paloturvallisuusopas 2017.) Tulisijat, hormit, kuuma tuhka ja kipinät yhdessä aiheuttavat vuosittain noin 900 rakennuspaloa. (Taulukko 4.)

Tulisijan ja savuhormin tulee olla yhteensopivia, eli niiden tulee kestää yhtä kuumaa maksimilämpötilaa. Tulisijan ja hormin maksimilämpötila testataan käyttöturvallisuustesteissä ja valmistaja ilmoittaa sen CE -merkinnällä. Kun hormiin pääsee kuumempaa savukaasua kuin hormin testeissä sen on tutkittu kestävän, eristyskyky vähenee. Tämä aiheuttaa lämmön siirtymisen ympäröiviin rakenteisiin ja mahdollisen tulipalon. CE -merkinnöistä löytyy myös vaadittavat suojaetäisyydet. Suojaetäisyys tarkoittaa tulisijan ja savuhormin etäisyyttä palamiskelpoisista rakenteista ja materiaaleista. Ammattilaisen vaihtaessa tai asentaessa tulisijaa hänen tulee antaa käyttöopas. Hormeja ja tulisijoja on huollettava tietyin väliajoin ja hormi tulee puhdistaa nuohoojan toimesta. Kyseisten tulisijojen ja hormien valmistajien ohjeita noudattamalla

sekä asentamalla ne oikein voidaan tulipalojen riskiä vähentää huomattavasti. Ihmisen toiminta aiheuttaa usein vaaratilanteita, kun laiminlyödään huolto tai tehdään huolto puutteellisesti tai väärin. (Paloturvallisuus. Infon www-sivut 2017.)

Taulukko 4. Rakennuspalon syttymissyy (Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO:n www-sivut 2017)

RAKENNUSPALON SYTTYMISSYY					
	2012	2013	2014	2015	2016
Ruoanvalmistus	973	918	1 060	971	888
Tahallaan sytytetty palo	316	344	344	330	292
Avotuli	760	727	750	650	632
Lasten tulen käsittely	48	54	46	48	43
Tulityö	149	138	125	130	133
Tulitikku, muu tulentekoväline	142	117	107	100	85
Savuke, muu tupakka-aine	242	256	267	203	201
Ilotulite, pyrotekniset tuotteet	7	15	18	10	12
Kynttilä, ulkotuli	119	84	103	96	80
Kone, laite, prosessi	1 769	1 738	1 695	1 581	1 797
Sähkölaite	760	711	694	677	790
Kuuma esine, tuhka, kipinä	246	188	234	201	238
Tulisija, hormi	793	691	736	593	732
Hankauslämpö, itsesyttymä, räjähdys	139	129	124	97	109
Luonnon syy	100	190	236	59	119
Muu tunnettu syy	366	395	383	348	344
Syy tuntematon	506	472	477	444	440

Ihmisen varomaton toiminta on usein syynä tulipalojen syntyyn. Taulukosta 5 käy ilmi, että ihmisen toiminta aiheuttaa vuosittain yli 1500 tulipaloa. (Taulukko 5.)

Viime vuosina tahallaan sytytettyistä paloista aiheutuneiden palokuolemien määrä on lisääntynyt huomattavasti. (Pelastustoimen www-sivut 2017). Tahallisesti sytytettyjä tulipaloja on keskimäärin kuusi joka päivä. Kaikista tulipaloista tahallisia on noin 16 %. (Pelastustoimen www-sivut 2017).

Taulukko 5. Muun kuin rakennuspalon aiheuttaja (Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO:n www-sivut 2017)

MUUN TULIPALON AIHEUTTAJA					
	2012	2013	2014	2015	2016
Ihmisen toiminta	1 733	1 730	1 591	1 540	1 509
Koneen, laitteen vika	311	252	238	205	231
Luonnontapahtuma, -ilmiö	107	147	184	117	136
Palovaarallinen aine	17	23	23	16	24
Eläin	12	8	14	10	9
Muu aiheuttaja	203	240	179	161	175
Aiheuttaja tuntematon	240	228	212	202	212
Yhteensä	2 623	2 628	2 441	2 251	2 296

5.10 Turvallisuusriskit ja toiminnan mittarit

Pelastustoimen strategia tarkastetaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa yhteistyössä alan toimijoiden kanssa. Riskianalyysin avulla tunnistetaan olemassa olevat riskit, arvioidaan niiden todennäköisyys sekä vaikutukset. Riskienhallintaan kuuluu myös tieto, millä toimenpiteillä riskit saadaan hallintaan kustannustehokkaasti. Vastuiden jakaminen tapahtuu järkevästi ja järjestelmällisesti. (A safe and resilient Finland - Rescue Services Strategy 2025 Valtioneuvoston julkaisu 2017, 14.)

Pelastustoimen vaikuttavuuden kansainvälisiä mittareita esitellään Peto Mitta- tutkimushankkeessa, jolla kehitetään pelastustoimea useassa eri maassa. Suomen pelastustoimen vaikuttavuustavoitteet ovat rakennuspalojen ja palokuolemien määrän vähentyminen sekä keskimääräisen toimintavalmiusajan lyheneminen kiireellisissä tehtävissä. Tähän Pelastustoimi pyrkii lisäämällä ennaltaehkäisevää koulutusta ja opastusta sekä tehostamalla palotarkastuksia. (Pelastustoimen www-sivut. Sisäministeriön julkaisu 2017, 5, 29.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

6.1 Haastattelujen toteutus

Aineistoa kerättiin hyödyntämällä teemahaastattelumenetelmää. Haastattelut olivat yksilöhaastatteluja, jotka toteutettiin teemahaastattelurungon pohjalta haastatteleamalla asiantuntijoina kahta Sastamalan nuohoojaa, Tyrvään nuohouspalvelun (IAQ Finland Oy) Mika Einoa ja NokiPirkka Oy:n Jarkko Pajusta, sekä lisäksi pelastustoimen palotarkastajaa Kimmo Saunaluomaa Sastamalasta, sekä nuohoojana että palotarkastajana toiminutta Hannu Pökkistä Tampereelta ja Pirkanmaan pelastuslaitoksen johtavaa palotarkastajaa Pekka Mutikaista. Haastateltavien erikoisosaamista on hyödynnetty työn sisällön luomisessa.

6.2 Kyselyn toteutus

Kysely toteutettiin haastatteleamalla laajalla otannalla omakotitalojen omistajia. Jotta nuohouspiirien mahdolliset eroavaisuudet löydettäisiin ja saataisiin mahdollisimman kattava lopputulos, selvitettiin lomakehaastattelulla viiden eri Sastamalan nuohouspiirin asukkaiden mielipiteitä ja nuohouskäytäntöjä. Jokaisesta piiristä haastateltiin kymmentä omakotitalon omistajaa ja vastaukset kirjoitettiin lomakkeelle. Haastateltavia oli yhteensä 50 henkilöä.

Kyselyn taustatietona oli tarpeellista selvittää vastaajan nuohouspiiri ja omakotitalon ikä. Haastateltavat valikoituivat satunnaisella otannalla, ”kuka avaa ovensa haastattelijalle”. Omakotitalojen asukkaiden haastattelujen aikana oli myös mahdollista kertoa nykyisistä paloturvallisuusohjeista ja näin välittää turvallisuustietoutta.

6.3 Haastattelujen purku ja analysointi

Haastattelut tallennettiin digitaaliseen muotoon tabletille. Tallennuksen jälkeen haastattelut litteroitiin eli purettiin sanasta sanaan ja kirjoitettiin sanatarkasti ylös. Jokainen haastattelu tallennettiin haastateltavan nimen ja päiväyksen mukaan. Haastatteluista

nostettiin esiin tärkeimmät asiat, joiden avulla pohdittiin nuohouksen toimivuutta, turvallisuutta, kokonaiskuvaa ja muutosehdotuksia. Litteroinnin jälkeen aineisto analysoitiin ja tehtiin yhteenveto. Haastatteluja täydennettiin myöhemmin tarvittaessa sähköpostitse.

Lomakehaastattelujen analysoinnissa oli pääpaino haastateltavien eli omakotitalossa asuvien omissa kokemuksissa ja mielipiteissä. Lopuksi tuloksista tehtiin yhteenveto sekä johtopäätökset, jotka on laadittu vertaamalla aineistoa teoriaan. Kyselyssä esiin nousseita asioita esitellään kappaleessa 7.

7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 Taustatiedot

Kyselyyn vastasi 50 omakotitaloasukasta Sastamalan eri puolilta. Kyselyssä oli mukana yhteensä 68 henkilöä, joista 18 (28 %) ei vastannut kyselyyn. Sähköpostilla haastateltiin neljä ja puhelimitse kaksi, eli 44 vastaajaa haastateltiin kasvotusten.

Kyselyn taustatietoina selvitettiin vastaajan nuohouspiiri ja omakotitalon ikä. Kysely sisälsi kaksi taustakysymystä ja 20 nuohousta selventävää kysymystä, yhteensä 22 kysymystä. Kysymykset oli jaettu teemoittain neljään aihealueeseen, joita olivat:

1. Tulisijat
2. Nuohoustyö
3. Nuohousajan sopiminen
4. Nuohoojan asiakaspalvelu

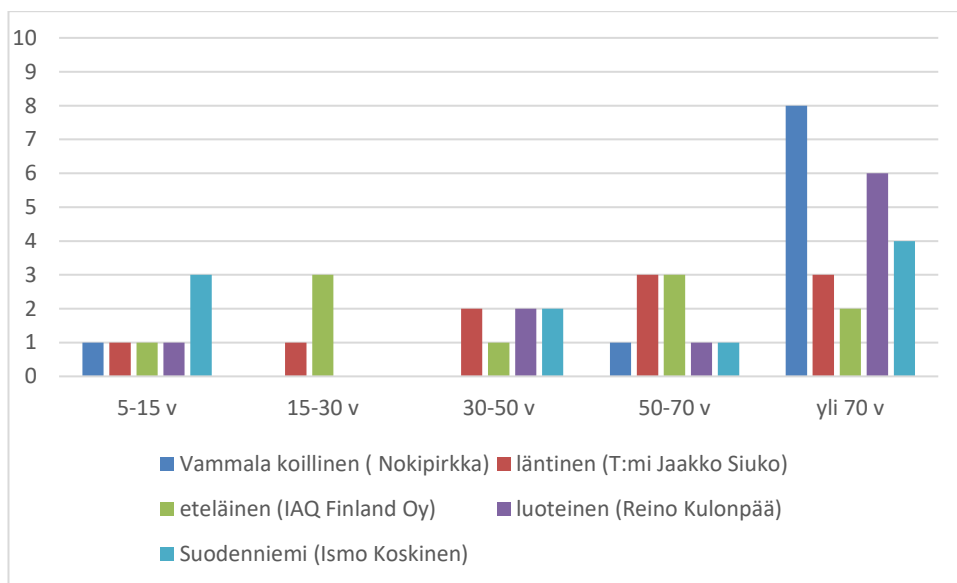
Teemahaastateltavia alan ammattilaisia oli viisi ja he olivat eri henkilöitä kuin kyselyyn osallistuneet. Aineistoa analysoitiin soveltuvilta osin Statgraphics XVII- ohjelman avulla. Aineiston analysoinnin tuloksia käsitellään tämän luvun alaluvuissa. Tulokset käsitellään kysymysjärjestyksessä. Tuloksia havainnollistetaan taulukoiden ja kuvioiden avulla sekä teemahaastatteluissa saatujen kommenttien avulla.

Seuraavissa luvuissa on esitelty tulokset. Ensin esitellään kyselyn perusteella saadut tulokset kysymys kerrallaan ja analysoidaan niitä. Sen jälkeen kerrotaan yksilöhaastattelussa esiin tulleita mielipiteitä ja ajatuksia. Asiantuntijoiden muut huomiot kerrotaan lisäksi omissa luvuissaan.

Ensimmäisenä taustakysymyksenä selvitettiin vastaajan nuohouspiiri. Tutkimukseen valikoituneet viisi nuohouspiiriä olivat Vammalan koillinen, läntinen, eteläinen ja luoteinen nuohouspiiri, sekä Suodenniemen nuohouspiiri. Jokaisesta piiristä haastateltiin 10 omakotitaloutta.

Teemahaastatelluista nuohoojista Mika Eino työskentelee Vammala eteläisen ja Jarkko Pajunen Vammala koillisen alueella.

Toisena taustakysymyksenä selvitettiin omakotitalon ikä.

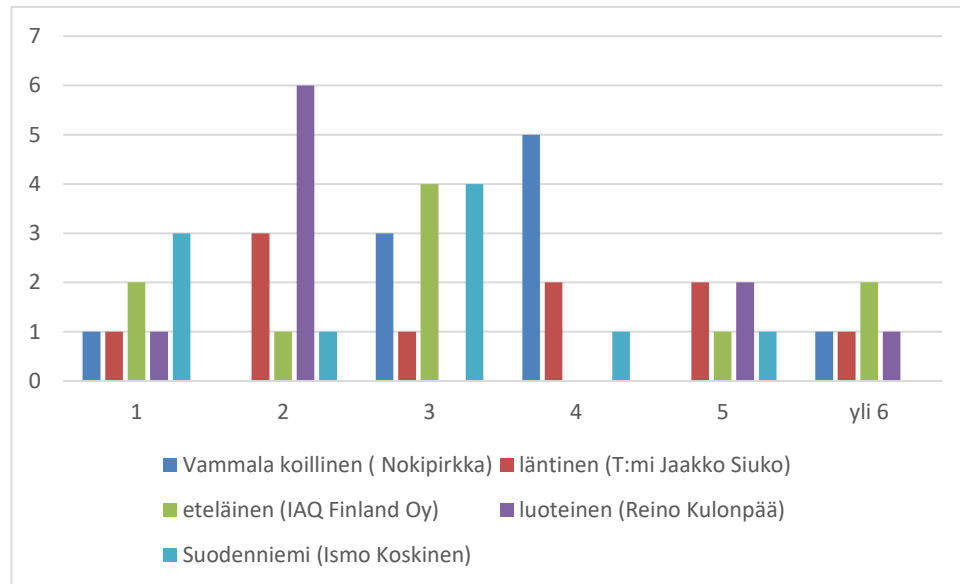
Kuvio 5. Talojen ikä nuohouspiireittäin

Tutkimukseen valikoitui eri-ikäisiä taloja, joista eniten oli yli 70 vuotiaita taloja. Sattumanvaraisesti valituista taloista suurin osa oli yli 15 vuotiaita taloja, vain seitsemän eli 14 % oli alle 15 vuotiaita taloja. Tämän pienehkön otannan perusteella vanhimmat talot olivat Vammala koillisen alueella, uusimmat talot olivat Vammala eteläisen alueella ja Suodenniemellä.

7.2 Tulisijat

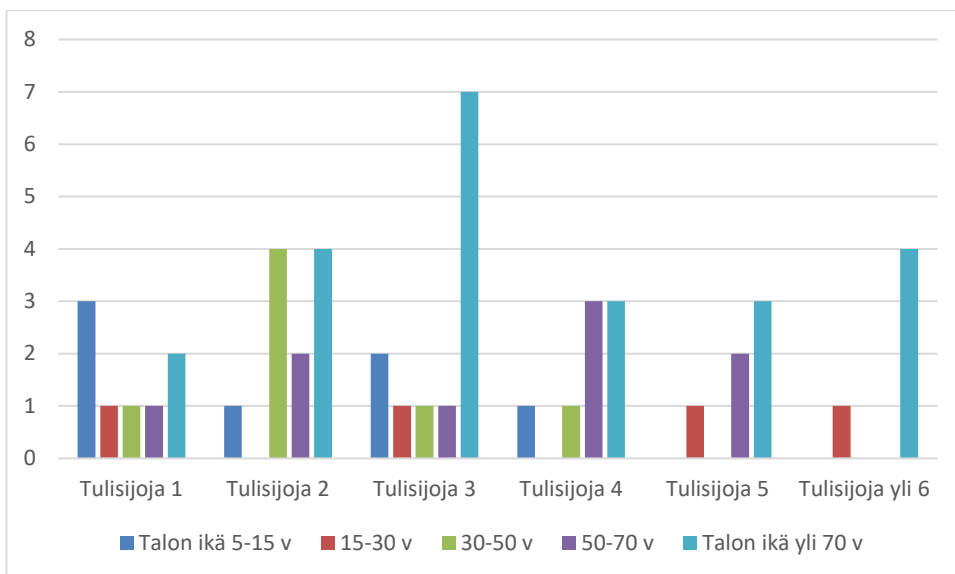
Seuraavat kuusi kysymystä käsittelivät tulisijoja.

Kolmas kysymys oli, montako nuohottavaa tulisijaa teillä on käytössänne?

Kuvio 6. Tulisijojen määrä nuohousalueittain

Kaikilta kyselyyn vastanneilta löytyi vähintään yksi tulisija. Yleisimmin tulisijoja oli 2-4. Enimmillään tulisijoja oli 12. Suomessa on paljon metsiä, joten puun käyttö lämmityksessä on hyvin yleistä. Menneinä vuosikymmeninä tulisijat olivat lähes ainoa lämmitysmuoto. Nykyisin niiden rinnalla on monia muita lämmitysmuotoja, esimerkiksi sähkö, öljy- tai maalämpö. Edelleenkin Suomessa suurimmassa osassa omakotitaloja on lämmityksen osana puulämmitys, mutta niiden käyttöaste on vähentynyt. Tulisijat ovat osa sisustusta sekä luovat tunnelmaa.

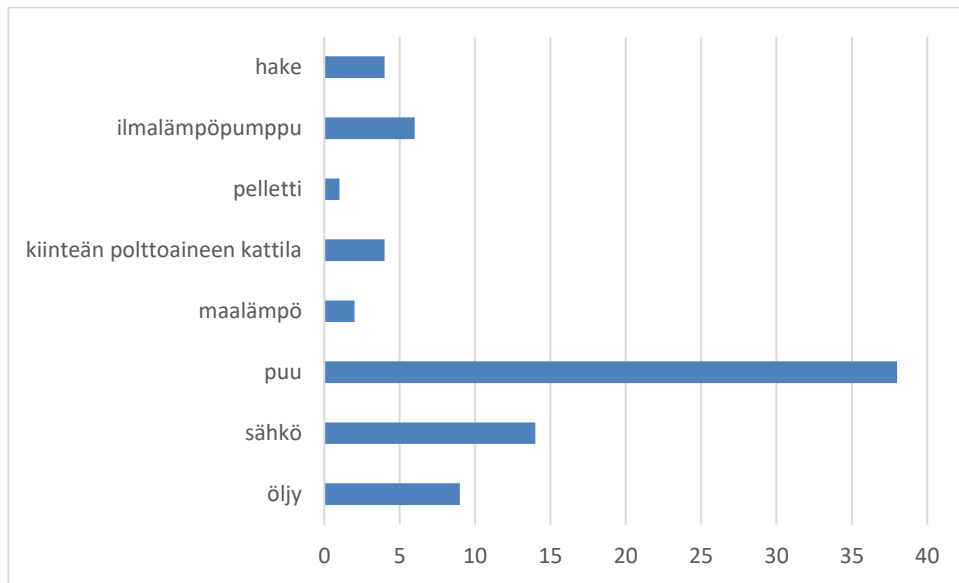

Kuvio 7. Tulisijojen määrä verrattuna talon ikään

Vanhemmissa taloissa on enemmän tulisijoja kuin uudemmissa. Uusissa taloissa tulisijat ovat usein tunnelman luojia, joita ei käytetä päivittäin vaan talon lämmitys hoituu keskuslämmityksellä.

Jarkko Pajunen kertoi nuohoavansa Sastamalan lisäksi Nokialla ja Pirkkalassa. Näiden nuohousalueiden välillä on eroja. Kaupunkien keskustassa on 1-2 pienitöistä tulisijaa ja haja-asutusalueella on monia suuritöisempiä tulisijoja. Pajunen kertoi nuohonneensa uransa alkuaikoina Sammaljoen, Houhajärven ja Illon alueilla, joista löytyy hienoja erityyppisiä 50-luvun tulisijoja, joita ei löydy paljoa muualta ja joita oli ilo nuohota. (Henkilökohtainen tiedonanto Pajunen 17.11.2017.)

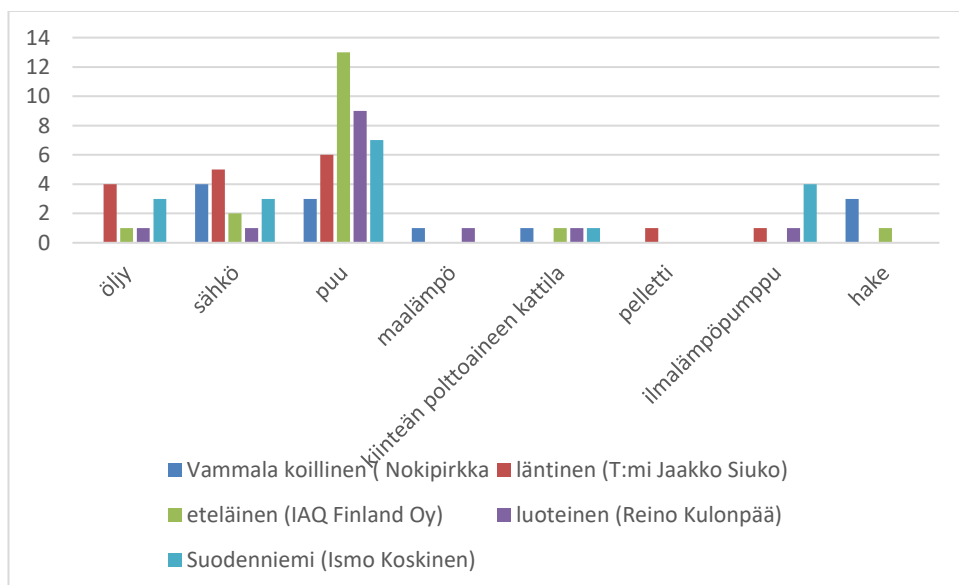
Neljännessä kysymyksessä selvitettiin talon lämmitysmuoto.

Kuvio 8. Talon pääasiallinen lämmitysmuoto

Vastauksissa 22 vastaajan kotia lämmitettiin vain yhdellä lämmitysmuodolla. Vastauksista 26:lla oli käytössä kaksi lämmitysmuotoa ja kahdella kolme lämmitysmuotoa. Yleisin lämmitysmuoto oli puu ja toiseksi yleisin sähkö (Kuvio 8). Vähiten lämmitettiin pelletillä ja maalämmöllä. Maalämpöä on pidetty kalliina lämmitysmuotona, mutta se on yleistymässä käyttöhelppoutensa vuoksi.

Viidennessä kysymyksessä selvitettiin tulisijan rooli lämmityksessä.

Kuvio 9. Pääasialliset ja täydentävät lämmitysmuodot

Kysymyksellä selvitettiin tulisijan pääasiallinen tai täydentävä rooli lämmityksessä. Pääasiallinen rooli tulisijalla oli 24 vastaajalla (48 %). Kuviossa 9 ovat kaikki talouksissa käytetyt lämmitysmuodot. Kaikilla vastaajilla on puupohjainen lämmitys (puu, pelletti, hake, kiinteän polttoaineen kattila), joko pääasiallisena tai täydentävänä lämmitysmuotona.

Kuudes kysymys oli vaihtoehtokysymys *ovatko tulisijat varaavia?* Vastauksista 44 tulisijaa eli 88 % oli varaavia tulisijoja ja ei varaavia oli kuusi eli 12 %. Aineiston perusteella varaavat tulisijat ovat paljon yleisempiä kuin varaamattomat. Varaavat tulisijat luovuttavat lämpöä pidempään, eli ovat käytössä taloudellisempia.

Seuraavaksi haluttiin tietää muista ulkorakennuksissa olevista tulisijoista *kysymyksellä onko teillä erillistä tulisijaa?*

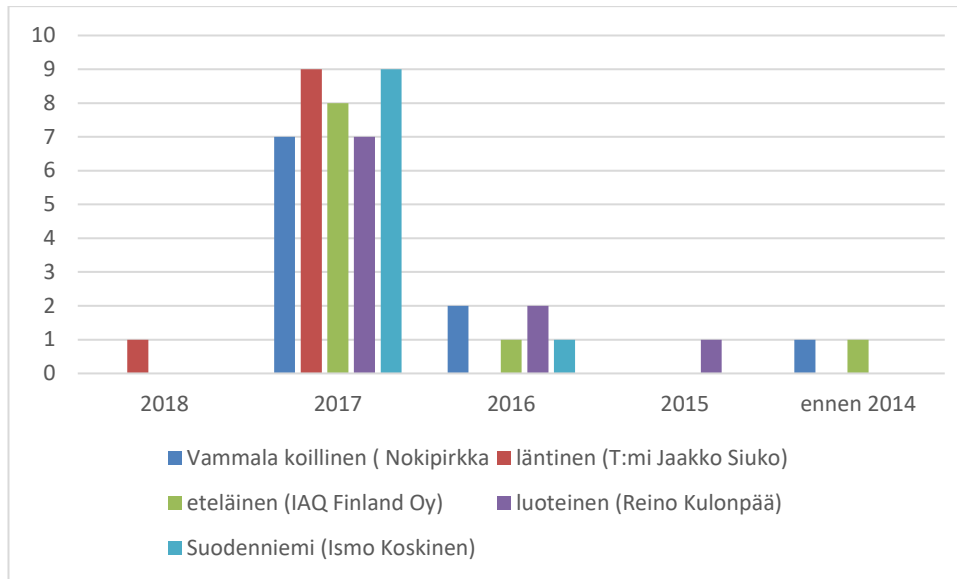
Vastaajista 30 kertoi heillä olevan erillinen tulisija (60 %). Vastaajista 40 %:lla ei ollut erillistä tulisijaa. Kysymyksellä tarkoitettiin muualla kuin asuinrakennuksessa olevia tulisijoja, esimerkiksi ulkosaunaa, huvimajaa tai lämpökeskusta.

Seuraavalla kysymyksellä jatkettiin edellistä kysymystä seuraavasti: *Jos on, nuohotaanko niitä?*

Edelliseen kysymykseen myöntävästi vastanneista 30 vastaajasta 26 (87 %) kertoi erillisiä tulisijoja nuohottavan. Erillisen tulisijan omistavista vastaajista neljä vastasi, ettei niitä nuohota (13 %). Nuohoamattomat tulisijat olivat huvimajoja tai paljuja.

7.3 Nuohoustyö

Yhdeksäs kysymys selvitti, *milloin taloudessanne on viimeksi käynyt nuohooja?*

Kuvio 10. Nuohoojan viimeisin käynti

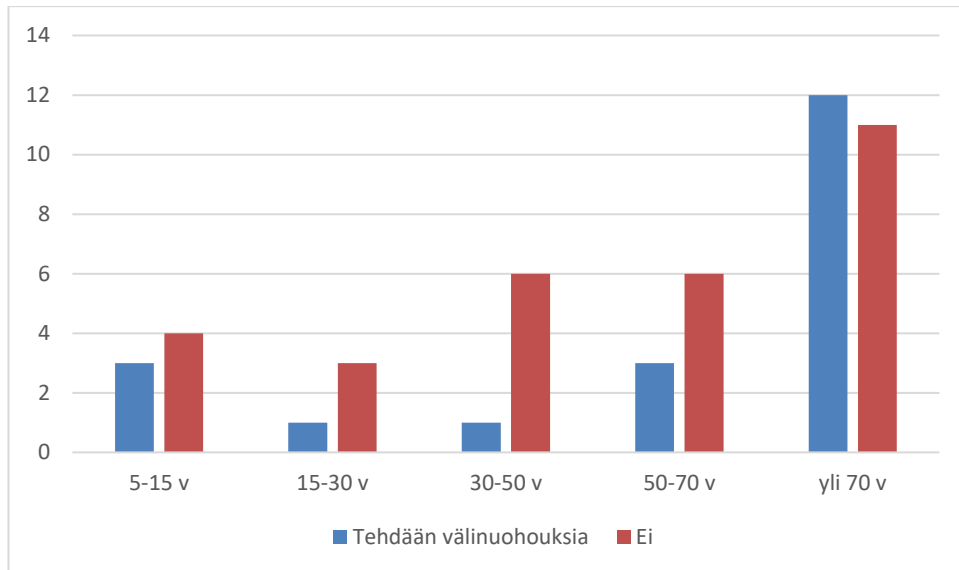
Lähes kaikilla nuohooja oli viimeksi käynyt vuonna 2017. Yhdellä Vammala läntisen vastaajalla nuohooja oli ehtinyt käydä jo vuonna 2018. Kolmella vastaajalla nuohooja oli viimeksi käynyt vuonna 2015 tai aikaisemmin. Yksi vastaaja on alkanut itse nuohota kymmenen vuotta sitten, eikä nuohooja ole käynyt sen jälkeen. Toinen kertoi tekevänsä itse välinuohouksia ja tulisijan käytön olevan vähäistä. Vammala koillisen yksi vastaaja kertoi, että aiemmin nuohooja on käynyt säännöllisesti kahden vuoden välein, mutta nykyinen käytäntö on epäselvä ja nuohous on jäänyt hoitamatta. Muutama vastaaja kertoivat käyttävänsä nuohoojasukulaista tai – ystävää piirinuohoojan sijaan. Yhdellä vastaajalla Suodenniemen nuohouspiirissä nuohouksen suoritti tuttu nuohooja naapurikunnasta Laviasta.

Kymmenes kysymys oli jatkokysymys kysymykselle 7. *Toimiiko kaikki nuohouksen jälkeen?*

Kaikki 50 vastaajaa (100 %) kertovat kaiken toimivan nuohouksen jälkeen. Tämä tarkoittaa, että nuohous on onnistunut hyvin ja tavoite on saavutettu.

Seuraavaksi haluttiin tietää, *tehdäänkö itse välinuohouksia?*

Välinuohouksia tekee kyselyyn vastanneista 20 taloutta eli 40 %. Välinuohouksia ei ole tehnyt 30 vastaajaa eli 60 % vastaajista. Kokonaan itse nuohouksen hoiti 10 %, eli viisi vastaajaa 50:stä. Välinuohouksella tarkoitetaan asukkaan itse tekemiä nuohouksia ammattinuohoojan käyntien välillä.

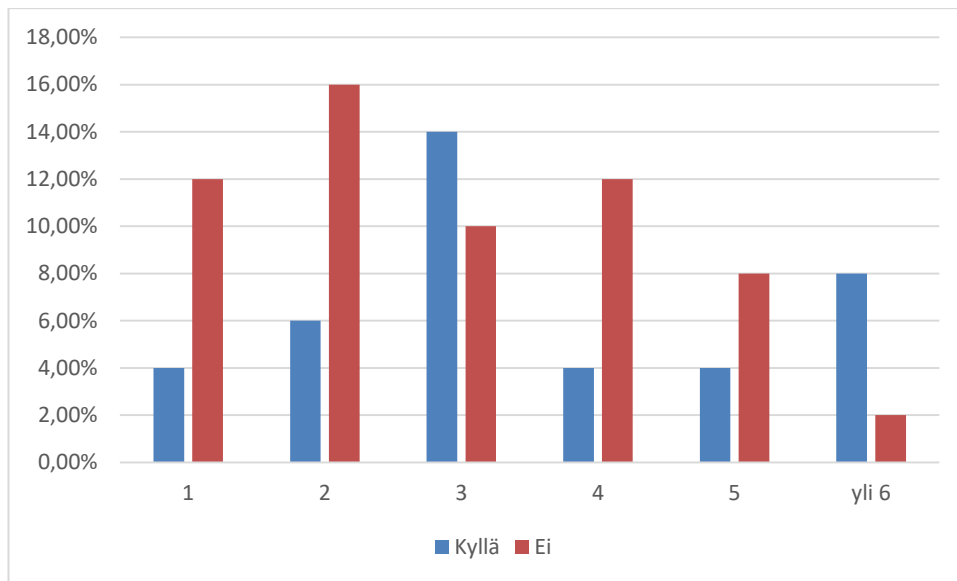

Kuvio 11. Asukkaiden tekemät välinuohoukset verrattuna talojen ikään

Kuviosta 11 nähdään, että uusissa taloissa tehtiin vähän itse välinuohouksia. Välinuohouksia tehdään enemmän vanhemmissa taloissa. Tätä voidaan perustella sillä, että vanhemmat talot lämmitetään yleisemmin puilla ja tulisijojen käyttö on yleisempää, jolloin myös niiden huoltoa tulee tehdä useammin.

On yksittäisiä paikkoja, joissa poltetaan tulipesässä kaikki roskat. Hormiin tulee siten paljon nokea. (Henkilökohtainen tiedonanto Pokkinen 4.12.2017.)

Jarkko Pajunen toi haastattelussa esiin, miten roskien polttamistavalla voidaan vaikuttaa hormin kuntoon. Jos poltetaan maitopurkkeja hyvällä liekillä, riittävän kuumalla lämpötilalla muutama purkki kerrallaan, ne palavat puhtaasti, eikä sillä ole vaikutusta savuhormin kuntoon. Jos poltetaan pelkästään pesällinen maitopurkkeja, niistä kertyy reilusti nokea, eikä palaminen ole puhdasta. Nykyisin kaupoissa on hyviä puupuriste-paloja sytytykseen, joita voi käyttää sytytykseen roskien sijaan. (Henkilökohtainen tiedonanto Pajunen 17.11.2017.)

Kuvio 12. Asukkaan tekemät välinuohoukset verrattuna tulisijojen määrään.

Suurin osa yhden tai kaksi tulisijaa omistavista talouksista käyttivät nuohoojan palveluita nuohoukseen. Itsenuohoavista talouksista suurin osa omisti kolme tai yli kuusi tulisijaa.

Hannu Pokkinen kertoo, että kuka tahansa saa itse nuohota, mutta siitä ei saa vakuutuslaitokselle kuittia. Virkamiehenä hän ei voi suositella itsenuohousta. (Henkilökohdainen tiedonanto Pokkinen 4.12.2017.)

Kysymyksessä 12 selvitettiin, *häiritsevätkö epämääräiset hormitarkastajat asukkaita?*

Epämääräisiä yhteydenottoja hormitarkastajilta oli saanut 35 vastaajaa. 15 vastaajaa ei ollut kokenut häiritsemistä.

Vastaajien kommentteja tähän kysymykseen:

”Kyllä nuohooja sanoo, jos vikoja on, pakkomyyntiä”

”Ahdistavaa kaupustelua”

”Mainoksia ja soittoja”

”Väsymiseen asti häirintää”

”En enää vastaa soittoihin”

”Luotan nuohoojan kertovan, jos ongelmia”

”Myös ilmastointia ja aurinkopaneelia yritetty kaupata”

”Tekstiviestejä”

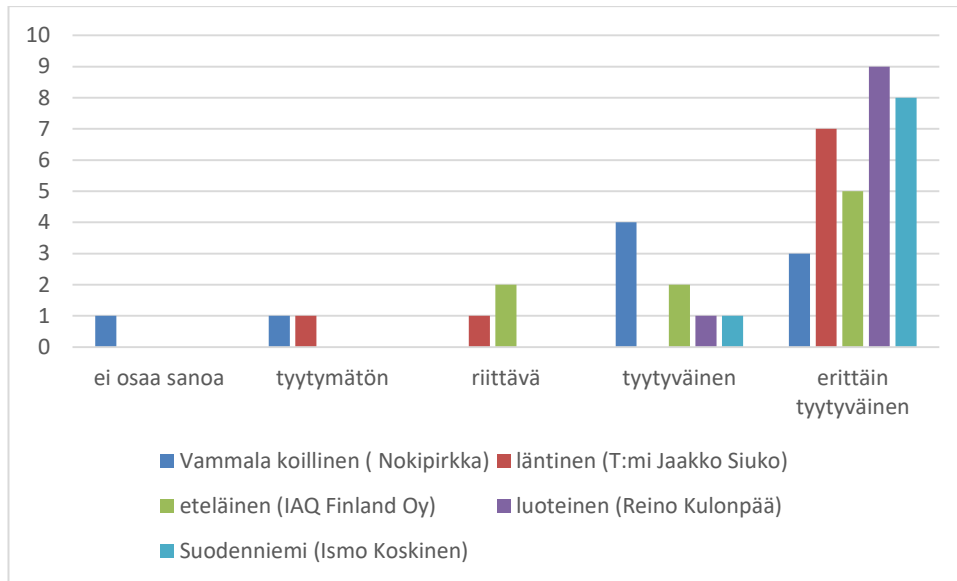
Hannu Pokkinen kertoi saaneensa valituksia hormitarkastajien markkinointitavasta. Heistä osa on kauhean aggressiivisia, myydään turhaa työtä hyvällä hinnalla, markkinointi kohdistuu vanhuksiin eikä mainostaminen ole asiallista. Ilmaisen tutkimuksen jälkeen pitäisi heti tehdä ostopäätös kalliista työstä. Ihmiset ovat kyllästyneitä kaupusteluun. Useat henkilöt ovat ottaneet palotarkastajaan yhteyttä hormitarkastajien käynnin jälkeen (Henkilökohtainen tiedonanto Pokkinen 4.12.2017.)

Vain pelastusviranomainen voi antaa määräyksiä hormin korjauksiin, nuohooja antaa suosituksia, hormitarkastajat eivät voi määrätä korjauksia. Mika Eino oli törmännyt hormitarkastajiin, jotka kauppaavat turhaa työtä, osa asiallisiakin. Eino on ostanut laitteet, joilla on aika paljon käynyt kuvaamassa hormoneja kauppiaitten jäljiltä ja todennut ettei mitään vikaa ole. Haasteena on, että osa hormikuvaajista pelottelee vanhuksia hormien huonosta kunnosta ja toivoo saavansa korjausurakoita. Osa asukkaista varmistaa korjaustarpeen vielä nuohoojalta, ennen korjauksiin lähtemistä. (Henkilökohtainen tiedonanto Eino 25.10.2017.)

7.4 Nuohousajan sopiminen

Kyselyssä tämä teemaosa sisälsi neljä kysymystä, joissa saatiin selville eri ennakoilmoittamistapojen toimivuus. Seuraaviin kysymyksiin vastattiin erittäin tyytyväinen-erittäin tyytymätön asteikolla 5-1, en osaa sanoa 0.

Kysymyksessä 13 selvitettiin asiakkaiden *tyytyväisyyttä nuohoojan ennakoilmoittamiseen tulostaan.*

Kuvio 13. Ennakoilmoittaminen nuohoojan tulosta

Vastaajista neljä soitti itse nuohoojalle. Vastaajista 40 (87 %) oli tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä nuohoojan ennakoilmoittamiseen tulostaan.

Yksi vastaaja toivoi, että jos ei asiakkaalta kuulu soittoa, niin nuohooja soittaisi.

Hannu Pokkinen kertoi haastattelussa, että nuohousaikojen sopiminen on aina ollut ongelmallista. Nuohooja on työssä silloin, kun asukkaat ovat poissa kotoaan. Jokaiseen taloon pitäisi tulla ensimmäisenä aamulla. Asiakkaat ovat toivoneet kello 16–18 nuohousaikoja. (Henkilökohtainen tiedonanto Pokkinen 4.12.2017.)

Tyrvään nuohouspalvelun Mika Eino kertoi haastattelussa, että ensimmäisen kerran nuhousta tarvitessaan asiakas ottaa yhteyttä häneen. Sen jälkeen hän oman asiakaskortistonsa mukaan soittaa asiakkailleen noin vuoden välein ja sopii nuohouskäynnistä. (Henkilökohtainen tiedonanto Eino 25.10.2017.)

Kysymys 14 koski *postilaatikkoon jätettävää ennakoilmoituslapun selkeyttä, jos se on käytössä.*

Vastaajista vain viidellä oli ennakoilmoituslappu käytössä (10 %). He olivat Vammalan läntisen alueelta. Heistä kolme olivat tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä ilmoituslapun käyttöön.

Haastattelussa nuohooja Jarkko Pajunen kertoi Vammala koillisen olevan alueena hankala. Alueella käy hänen lisäksi muitakin nuohoojia ja laputtaminen ei ole siellä toimiva ratkaisu. Tiettyjä alueita hän laputtaa, mutta suurin osa nuohouksista sovitaan soittamalla. (Henkilökohtainen tiedonanto Pajunen 17.11.2017.)

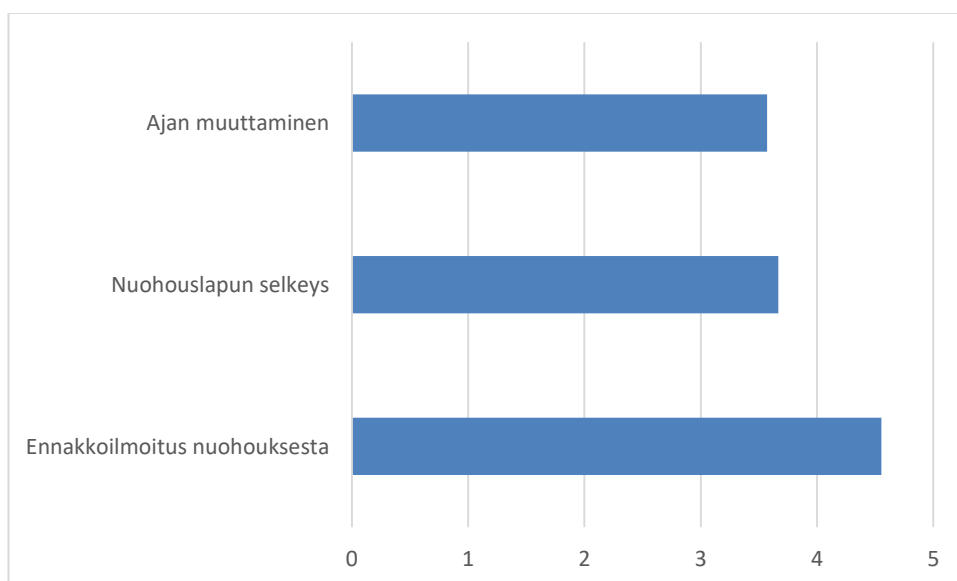
Ennakoilmoituslappujen jättäminen postilaatikkoon vaatii aika paljon aikojen muuttamista. (Henkilökohtainen tiedonanto Pokkinen 4.12.2017.)

Kysymys 15 oli jatkokysymys kysymykselle 14. *Jos jouduitte muuttamaan ennalta ehdotettua aikaa, saitteko sovittua uuden ajan helposti.*

Vastaajista seitsemän vastasi tähän kysymykseen. Heistä kuusi oli erittäin tyytyväisiä uuden ajan sopimisen helppouteen, yksi vastaaja oli uuden ajan sopimisesta tyytymätön.

Tampereen alueella on paljon mökkejä saarissa joiden nuohous on ongelmallista, sillä nuohoojilla ei ole venettä käytettävissä. Omistajat voivat asua kaukana ja nuohoojan pitäisi tietää mökin omistaja, jotta voisi esimerkiksi sopia sähköpostitse nuohousajasta. (Henkilökohtainen tiedonanto Pokkinen 4.12.2017.)

Kysymyksellä 16 selvitettiin ennakoilmoitusta puhelimitse. *Jos sovitte työn henkilökohtaisesti nuohoojan kanssa, esimerkiksi puhelimitse, onnistuiko se mielestänne hyvin.*

Kuvio 14. Nuohousajan sopimisen toimivuus asteikolla 0-5

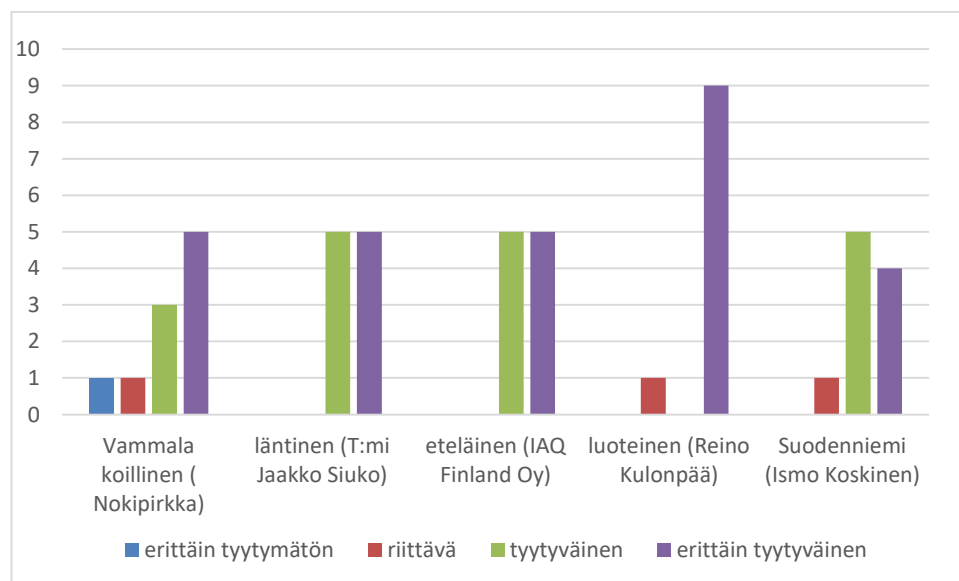
Vastaajista suurin osa sopii nuohousajan puhelimitse. Nuohousajan sopiminen puhelimessa koettiin hyvin toimivaksi. Molemmille sopiva aika voidaan sopia heti, eikä tarvita monia yhteydenottoja. Kolme vastaajaa toivoi nuohoojan yhteydenottoa tekstiviestillä, sähköpostilla tai soittamalla, kun tähän asti he ovat itse soittaneet nuohoojalle.

Mika Einon mielestä asiakaspalvelua on myös hänen tapansa soittaa asiakkaalle ja sopia nuohouksesta. Laputtaminen sopii kaupunkiin, mutta ei maaseudulle. (Henkilökohtainen tiedonanto Eino 25.10.2017.)

7.5 Nuohoojan asiakaspalvelu

Kyselyssä tämä teemaosa sisälsi kuusi kysymystä.

Kysymyksellä 17 selvitettiin *nuohoojan asiakaspalvelun onnistumista*.

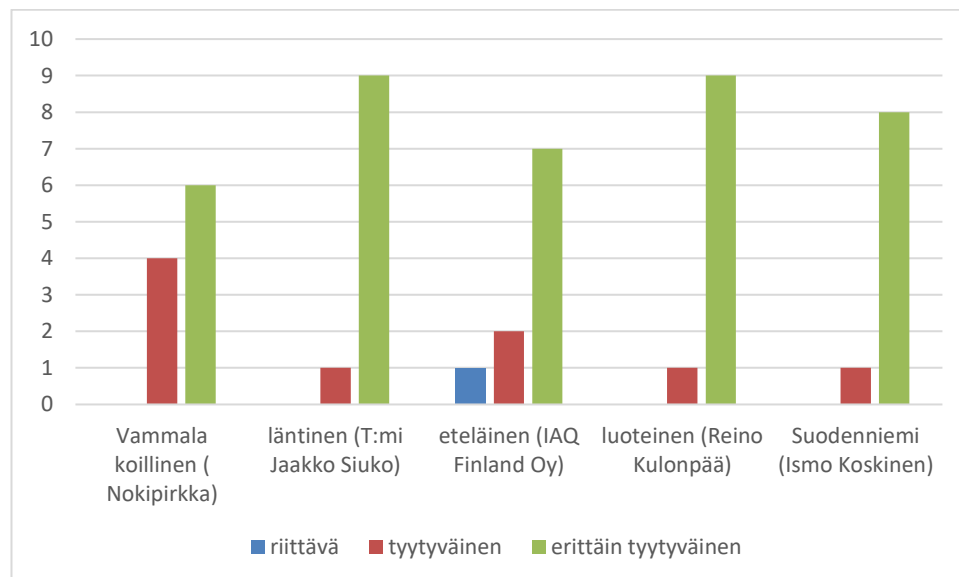

Kuvio 15. Nuohoojan asiakaspalvelun onnistuminen

Vammala läntisellä ja Vammala eteläisellä kaikki vastaajat olivat tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä nuohoojan asiakaspalveluun. Vammala luoteiselta ja Suodenniemen alueelta löytyi yksi riittävän tyytyväinen vastaaja ja yhdeksän tyytyväistä tai erittäin tyytyväistä vastaajaa. Vammala koillisella alueella tyytyväisten ja erittäin tyytyväisten lisäksi oli yksi riittävän tyytyväinen ja yksi erittäin tyytymätön vastaaja.

Erittäin tyytymättömän vastaajan viesti nuohoojalle oli: ”Muureissa moni luukku ollut monta vuotta kokonaan avaamatta, vaikka pesissä valkea päivittäin. Itse kun ei ymmärrä ”savusolista” eikä ”poskikanavista”. Edellinen nuohooja nuohosi monta vuotta, ennen kuin tuuraaja kertoi hormin olevan umpeen muurattu. Ei haitannut edellistä sutaria tai ei huomannut koko asiaa. Leivinuunin etupuolen tuuletushormin aukaisua olen joskus kaivannut. Joku sutari nuohosi kiuaskivien altakin hormin, sitä en ole toiste nähnyt. Lisäksi olisi kiva, jos nuohooja itse markkinoisi alueella ja kertoisi, koska on seudulla. Oman alueen sutarin ”metsästämisessä” kestää aina oman aikansa, jollei juuri ole ollut puheissa eli ei muista kuka ja mistä homman hoitaisi. Hormien ja tulisijojen kunnosta ei ole ollut mitään puhetta saati varateistä tai mistään muustakaan.”

Kysymyksellä 18 selvitettiin *työn sujuvuutta*.

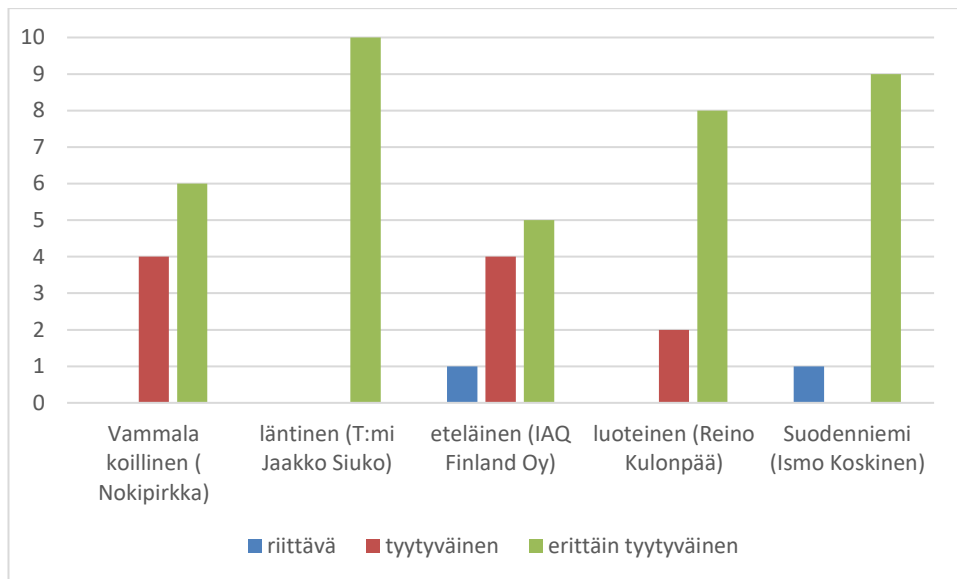

Kuvio 16. Nuohoojan työn sujuvuus

Vastaajat olivat tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä nuohoojan työn sujuvuuteen. Vain yksi vastasi työn sujuvuuden olevan riittävällä tasolla. Kukaan vastaajista ei ollut tyytymätön tai erittäin tyytymätön. Nuohoojien koetaan olevan ammattilaisia ja osaavan työnsä hyvin.

Sadehatut piipuille ovat nyt muoti-ilmiö, mutta voivat hankaloittaa nuohoojan työtä, koska pienet raot vaikeuttavat työtä. Hatun ja piipun väliin tulisi jäädä 20–25 cm väli, jotta pystyy nuohoamaan. (Henkilökohtainen tiedonanto Pokkinen 4.12.2017.)

Kysymyksellä 19 selvitettiin *työn siisteyttä*.

Kuvio 17. Nuohoojan työn siisteys

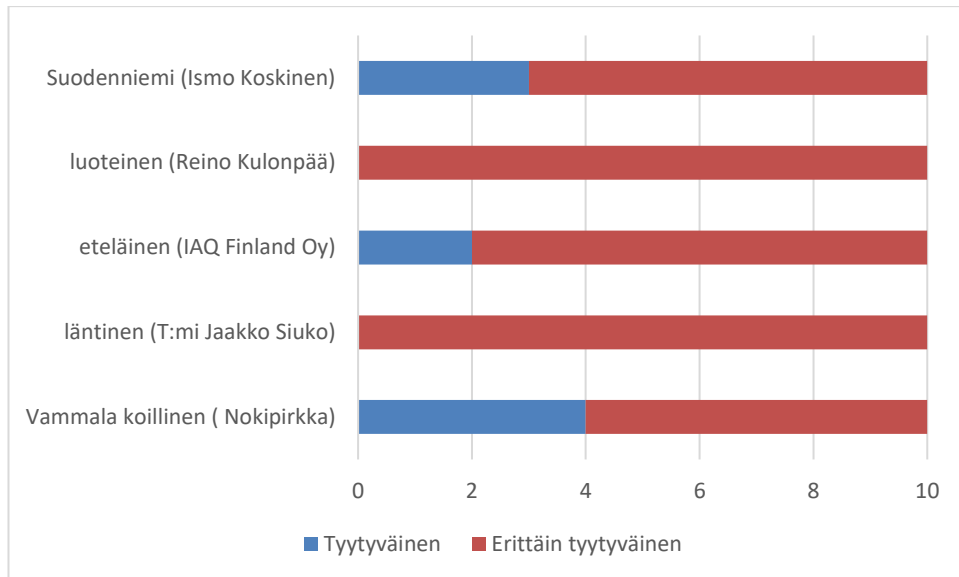
Vammala läntisen alueen vastaajat olivat yksimielisiä nuohoojan työn siisteystensä. Kaikki vastaajat olivat erittäin tyytyväisiä työn siisteysteen. Vammala koillisen ja Vammala luoteisen vastaajat olivat tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä nuohoojan työn siisteysteen. Vammala eteläisellä alueella ja Suodenniemellä molemmissa yksi vastaaja oli riittävän tyytyväinen nuohoojan työn siisteysteen.

Ihmiset arvostavat eniten, ettei tule sotkua nuohouksessa. Se on ykkösjuttu, sotkea ei saa. Ei saa jäädä nokisia sormenjälkiä, eikä saa olla matot noessa, pitää olla putsattu hyvin paikat ja tietenkin täytyy uunin vetää nuohouksen jälkeen. (Henkilökohtainen tiedonanto Mutikainen 27.11.2017.)

Kysymys 20 koski *tulisijojen käytön opastusta*

Nuohoojan ilmaispalveluihin kuuluvat työn ohessa tapahtuvat opastus ja neuvonta. Nuohoojan kanssa oli usein keskusteltu tulisijojen, tikkaiden ja savuhormin kunnosta, sekä nuohoojan työturvallisuudesta katolla. Useat vastaajat kokivat, etteivät tarvitse neuvoja, koska ovat lämmittäneet tulisijoja vuosikymmeniä.

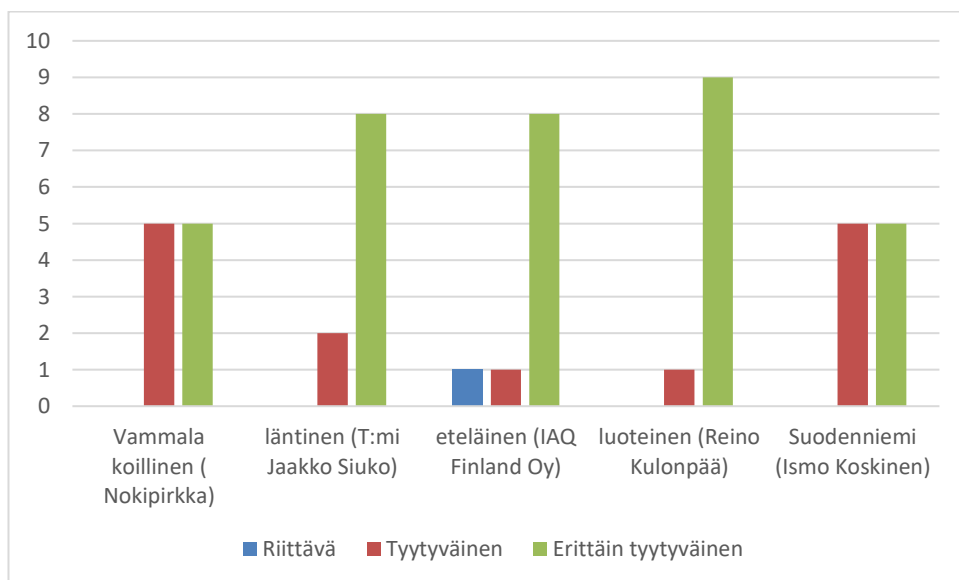
Kysymys 21 oli *nuohoojan ammattitaito kokonaisuudessaan*

Kuvio 18. Nuohoojan ammattitaito kokonaisuudessaan

Vastaajista 16 % oli tyytyväisiä nuohoojan ammattitaitoon kokonaisuudessaan ja 84 % erittäin tyytyväisiä. Yksikään vastaaja ei ollut tyytymätön nuohoojan ammattitaitoon.

Kysymys 22 selvitti vastaajien tyytyväisyyden: *kuinka tyytyväinen olitte kokonaisuudessaan saamaanne palveluun.*

Kuvio 19. Tyytyväisyys palveluun kokonaisuudessaan

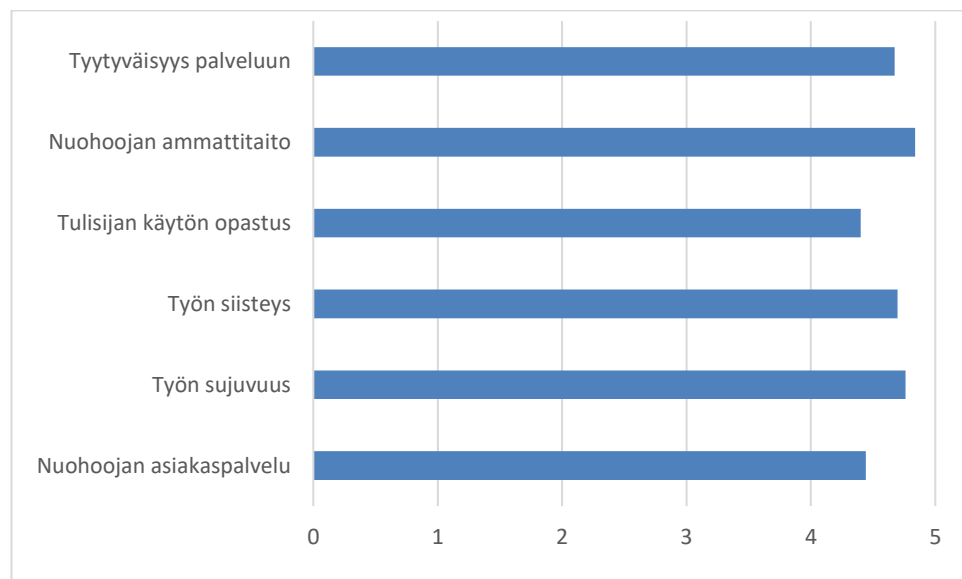
Nuohoojan palveluun ollaan tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä kaikilla alueilla Sastamalassa tällä hetkellä. Nuohoojan kanssa keskustellaan mielellään muustakin kuin

nuohouksesta ja sosiaalinen nuohooja on pidetty. Useat vastaajat haja-asutusalueella keittivät myös kahvia nuohoojalle ja nuohoojan käynti oli sosiaalinen ja odotettu tapahtuma.

Riittävän tyytyväinen vastaaja eteläisen alueella oli sama, joka kertoi nuohoojan käyneen viimeksi ennen vuotta 2014 ja sen jälkeen he ovat hoitaneet nuohouksen itse.

Hannu Pokkisen mukaan Pirkanmaalla on ollut keskimäärin yhdeksän reklamoitavaa yhteydenottoa vuosittain koskien nuohousta. (Pokkinen sähköposti 6.2.2018). Kuluttajaneuvonnan ja kuluttaja-asiamiehen yhteisessä tietokannassa nuohouksesta on vuosittain keskimäärin 22 yhteydenottoa koko Suomessa. (Alho sähköposti 5.2.2018).

Reklamaatioiden aiheita ovat olleet nuohoojan vastaamattomuus puhelimeen, nuohooja ei ole tullut sovittuna aikana tai ei ole ilmoittanut sairastumisestaan. (Henkilökohtainen tiedonanto Mutikainen 27.11.2017).

Kuvio 20. Tyytyväisyys nuohoojan asiakaspalveluun asteikolla 0-5

Lopuksi avoimena kysymyksenä oli mahdollisuus antaa palautetta nuohouksesta.

Vastaajien mielipiteitä nuohouksen laadusta ja palautetta yleisesti:

”Palvelu pelaa hyvin, tosin koirilta saa haukut”

”Siistein nuohooja ikinä, ihan oikeesti”

”Lämmityskattilan nuohous puutteellinen”

- ”Toimii”
- ”Nuohooja saa soittaa, myös tekstiviesti on hyvä tapa”
- ”Hoitaa työn ammattitaitoisesti ja asiakaspalveluhenkisesti”
- ”Ei moitetta, täydellinen; tulee kun tarvitsee, saa neuvoja”
- ”Erinomaista työtä!”
- ”Sähköpostia voisi käyttää ajan sopimiseen”
- ”Ei huomautettavaa”
- ”Hyviä eläkepäiviä!”
- ”Ensiluokkaista palvelua”
- ”Hyvä kun nuohooja soittaa, muuten helposti unohtuisi”
- ”Hyvin on toiminut”
- ”Maalämpö suunnitteilla, nuohoojalta kysyttiin kokemuksia”
- ”Jäi imurointi nokiluukkujen kautta tekemättä viimeksi”
- ”Nuohous tarpeellista, mutta jos käyttö vähäistä, ei tarvi nuohota joka vuosi”
- ”Tyytyväinen, mutta toiveissa, jos ei asiakkaasta kuulu niin nuohooja soittaisi”
- ”Tulee nopeasti, ilmoittaa heti myöhästymisistä”
- ”Öljylämmitys, yhden hormin nuohous helppoa”
- ”Nuohoojalle kiitos siitä, että ehdotti hormien kuvausta seuraavalla kerralla, koska on vanha piippu”
- ”Hankittiin uusi lämmityssysteemi, siitä puhuttiin nuohoojan kanssa”
- ”Tien toisella puolen on tutun nuohoojan alue, mutta itse kuuluu eri nuohouspiiriin. Olisi mukava valita itse nuohoojansa.”
- ”Viikolla tehty piipun hattu”
- ”Todella hyvä, ollaan erittäin tyytyväisiä”
- ”Kiitos hyvästä palvelusta”
- ”Nuohousuudistuksen toivotaan tuovan joustavuutta, jolloin itse saa valita nuohoojansa.”

Yhden vastaajan kanssa keskustelussa kävi ilmi, ettei netistä ole helppoa löytää omalle alueelle kuuluvaa nuohoojaa. Hän oli muuttanut paikkakunnalle muutama vuosi sitten ja oli soittanut kotiinsa netistä löytämänsä nuohoojan. Nuohoojapiirejä ei osaa hakea Pirkanmaan pelastuslaitoksen sivuilta kun asuu Sastamalassa. Myös nuohouksen vapautuminen ja siihen liittyvät muutokset hämmensivät häntä.

Toinen vastaaja kertoi hintapolitiikan mietityttävän uudistuksen jälkeen. Hinta tähän asti säännöstelty, mutta onko sitten villi tulevaisuus? Nuohoojien ammattitaitoa hän piti jatkossakin tärkeänä.

Useat vastaajat miettivät haja-asutusalueen palveluiden hintoja ja totesivat, etteivät hinnat koskaan halpene uudistuksien myötä. Uudistuksessa hyvänä asiana pidettiin valinnanvapautta saada itse valita oma nuohoojansa. Muutama vastaaja kertoi nytkin soittavansa nuohoojaystävälleen tai -sukulaiselleen piirinuohoojan sijaan. Suurin osa vastaajista oli tyytyväinen piirinuohoojaansa ja aikovansa käyttää häntä myös jatkossa.

7.6 Nuohousuudistus

Pekka Mutikaisen mukaan uudistus tarkoittaa, että nuohoojat joutuvat lisäämään panostusta markkinointiin ja asiakaspalveluun. Uudistuksen tuomat muutokset näkyvät vasta vuosien viiveellä. Haja-asutusalueella saattaa nuohoojan kohtuuhintainen saaminen muuttua haastavammaksi. Nuohouksen harvenemista pelätään. (Henkilökohtainen tiedonanto Mutikainen 27.11.2017.)

Mika Einon mukaan nykyinen nuohoussysteemi on osin vanhanaikainen, sillä siinä ei ole valinnanvapautta, mitä ihmiset nykyisin haluavat. Uudistus parantaa asiakkaiden vaihtoehtoja. Pienillä paikkakunnilla uudistus ei tuo isoja muutoksia. (Henkilökohtainen tiedonanto Eino 25.10.2017.)

Jarkko Pajusen huolena kilpailun vapautumisessa on hintojen jopa kolminkertainen nousu. On mahdollista, että matkakulujen lisäksi kuluttajalta veloitetaan myös matkaan käytetystä ajasta korvaus. Vaarana on myös kahdenlainen hinnoittelu. Nuohooja ei välttämättä veloita matkakuluja, jos hänellä on samalla alueella monia nuohouspaikkoja, mutta yksittäisiin keikkoihin lisätään matkakulut. Tämä saattaa pidentää nuohousvälejä, jolloin heikennetään energiataloutta, ympäristöystävällisyyttä ja asumisurvallisuutta. Yrittäjän näkökulmasta työtilanne ei ainakaan heikkene. Päinvastoin yrittäjä voi saada työtarjouksia laajemmaltakin, uusilta alueilta. Taajamissa kilpailu lisääntyy. (Henkilökohtainen tiedonanto Pajunen 17.11.2017.)

Hannu Pokkisen mukaan nuohoojia on riittävästi toistaiseksi, mutta ammattikunta ikääntyy ja jää eläkkeelle. Uusia koulutettavia ei enää uskalleta ottaa niin paljon, koska uudistuksen jälkeen koulutettavista tulee silloin kilpailijoita. Nuohousyrittäjät aikovat jatkaa samalla tavalla; nuohoojilla riittää töitä. (Henkilökohtainen tiedonanto Pokkinen 4.12.2017.)

Uudistuksessa on tulossa muutos nuohouksen seurantaan. Lain muuttuessa pelastusviranomaisilla ei ole enää velvollisuutta seurata nuohouksen toteutumista samalla tavalla eivätkä reklamaatioitakaan enää tule pelastuslaitokselle. Nuohousta seurataan jatkossa omavalvonnan ja palotarkastusten kautta, mutta yksityisten yrittäjien toimintaa ei enää valvota samalla tavalla kuin tähän asti. (Henkilökohtainen tiedonanto Mutikainen 27.11.2017.)

Nuohoojat ovat tuoneet esiin heidän lakiin perustuvan velvollisuutensa ilmoittaa viranomaisille vakavista puutteista. Nuohoojat arastelevat asiaa, koska tekevät työtään markkinalähtöisesti. Jos nuohooja ilmoittaa puutteista viranomaiselle ja viranomainen antaa korjausmääräyksen, niin asiakassuhde helposti katkeaa. Toisaalta Mutikainen kertoo esimerkin auton katsastuksesta, joka on vastaava asia. Osa ajattelee että on vain positiivista, että nuohooja havaitsee vian. Ehkä tässä se viranomaiselle ilmoittaminen on se kynnykskysymys. (Henkilökohtainen tiedonanto Mutikainen 27.11.2017.)

Jaana Rajakko sisäministeriöstä kertoi puhelinhaastattelussa uudistuksen aikataulusta: Käsittely on tarkoitus olla kevätistuntokauden aikana eduskunnassa ja tavoitteena on uudistuksen toteutuminen ensi vuoden alusta. Siirtymäaika on vielä sopimatta. Uudistuksessa pelastuslaitoksen roolista velvoite nuohouksen järjestämisestä poistuisi, mutta valvontatehtävään ei tulisi muutoksia. Nuohousvälit ja vikailmoitukset ovat aiheuttaneet keskustelua, mutta säilyisivät samanlaisina. Nuohous muuttuisi vapaaksi yritystoiminnaksi. Ihmisten on ollut vaikea ymmärtää nuohoojien olevan yrittäjiä, eikä pelastuslaitosten työntekijöitä. (Henkilökohtainen tiedonanto Rajakko 27.2.2018.)

7.7 Yleistä nuohouksesta

Nuohoustyötä 26 vuotta tehnyt Jarkko Pajunen kokee nuohoojan työssä aikataulutuksen olevan haastavinta. Tulisijojen käyttöaste on muuttunut. Turvallisuus nuohoustyössä on parantunut paljon 10 vuodessa, mutta toki parannettavaa löytyy. Pajunen kertoo uusien tikkaiden tulevan rakennuksen katolle, kun tarve asiallisesti perustellaan. Selkeistä palovaaroista nuohooja ilmoittaa omistajille ja paloviranomaisille. Palovaaroja voivat olla esimerkiksi rakennuksen remontin yhteydessä liian pieneksi jätetyt kiukaan liitinhormin suojat tai piipun panelointi. (Henkilökohtainen tiedonanto Pajunen 17.11.2017.)

Nuohooja Mika Eino työskentelee myös palomiehenä. Aiemmin hän on työskennellyt sairaankuljettajana. Näistä ammateista on hyötyä myös nuohoojana, työt tukevat toisiinsa ja pelastajan ammattitaitoaakin on tarvittu. Nuohoojana hän on toiminut lähes 10 vuotta. (Henkilökohtainen tiedonanto Eino 25.10.2017.)

Nuohoojat tekevät koko ajan työtä paloturvallisuuden parantamiseksi kuvaamalla ja kunnostamalla hormoneja. Talon iän perusteella ei voida sanoa mitään hormien kunnosta. Tyrvään nuohouspalvelu tekee nuohouksen lisäksi myös hormikuvauksia ja pinnoituksia. (Henkilökohtainen tiedonanto Eino 25.10.2017.)

Raskasöljykäyttöiset keskuslämmityskattilat ovat poistuneet kokonaan. Niissä ryömittiin sisällä, hengityssuojaimet ja hyvä suojautuminen olivat tarpeen, sillä rikki olisi polttanut ihoa. (Henkilökohtainen tiedonanto Pokkinen 4.12.2017.)

Molemmat haastatellut nuohoojat pitivät harmillisena sitä, että jos jostain syystä nuohouksen jälkeen on jotakin ongelmaa, heille ei soiteta, vaan vaihdetaan nuohoojaa. Silloin palautekeskustelu jää tekemättä. (Henkilökohtaiset tiedonannot Eino 25.10.2017 ja Pajunen 17.11.2017.)

Mika Eino toi esiin kattotyöskentelyn turvallisuuden. Vakuutusyhtiöiden mukaan suurin haaste on kattoturvalaitteiden kunto. Nuohoojan loukkaantumisriski on suurempi kuin missään muussa ammatissa. (Henkilökohtainen tiedonanto Eino 25.10.2017.)

Nuohoojan turvallisuus on parantunut 10 vuodessa paljon, mutta parannettavaa löytyy. Työtä voidaan kehittää valistuksella ja tiedotuksella. Remontin tekijäksi valitaan vastuulliset tekijät, laista löytyy ohjeet turvallisten tulisijojen ja turvaetäisyyksien tekemiseen. Jos ei nuohota, tulisijan energiataloudellisuus ja ympäristöystävällisyys heikkenee. Tulisija toimii huonommin ja hormiin kertyy enemmän palamiskelpoista pikeä. Takkasavut voivat tulla sisälle ja aiheuttaa isoja remontteja. Hormissa voi muodostua nokivalkea, joka voi pahimmillaan polttaa koko talon. (Henkilökohtaiset tiedonannot Eino 25.10.2017 ja Pajunen 17.11.2017.)

Naakkojen määrä on lisääntynyt viimeisen 10 vuoden aikana ja lisääntyneestä kannasta on tullut ongelma. Naakat tekevät aina uuden pesän vanhan päälle, jolloin pesiä voi hormissa olla monta päällekkäin. Savuhormeja verkotetaan naakkojen pesimisen estämiseksi. Naakat voivat tukkia piipun nopeasti ja aiheuttaa asukkaalle ikävän yllätyksen tulisijaa lämmitettäessä. (Henkilökohtaiset tiedonannot Eino 25.10.2017 ja Pajunen 17.11.2017.)

Tulisijan teho muuttuu nuohouksen myötä. Jos ennen nuohousta poltetaan 1,5 pesällistä, jotta saataisiin tietty lämpö, nuohouksen jälkeen riittää pesällinen. Kun tulisija on puhdas ja poltetaan kuivaa polttoainetta tehokkaasti, lämpö saadaan paremmin talteen. (Henkilökohtainen tiedonanto Pajunen 17.11.2017.)

Nuohoojan teoriakoulutusta pidetään riittävänä nykyisessä mallissa, mutta käytännön työnohjausta toivotaan oppisopimuksen alkuvaiheessa lisää. Koetaan, että oppilaat voidaan laittaa tekemään liian nopeasti liian haastavia nuohoustöitä ilman riittävää opetusta. Haasteena oppisopimuskoulutuksessa on, että oppilaat halutaan nopeasti töihin. (Henkilökohtainen tiedonanto Mutikainen 27.11.2017.)

7.8 Omavalvonta

Talouksista, joissa nuohooja ei käy, ei ole tutkittua tietoa. Koska omavalvontajärjestelmä ei ole sähköinen, 15 000 vastauspaperia on mahdotonta käydä läpi asian tiimoilta. Vapaa-ajan asunnoissa vuosien nuohousvälit ovat yleisempiä, ihmiset eivät miellä nuohoustarvetta, jos käyttö on vähäistä. Vakiasunnoissakin nuohousvälit voivat

olla pitkiä, jos tunnelmatakkaa käytetään vain muutamia kertoja vuodessa. Keskuslämmityskattiloita käydään nuohoamassa säännöllisesti. Jos omavalvontakyselyä ei palauta, palotarkastajat käyvät tarkistamassa asunnon. 10–15 % kiinteistöistä ei päästä sisään palotarkastajaa, asukkaisiin ei saada minkäänlaista kontaktia. (Henkilökohtainen tiedonanto Mutikainen 27.11.2017.)

Rivitaloissa hormit kuuluvat taloyhtiön kunnossapitovastuuseen ja tulisijat kuuluvat asiakkaille. Taloyhtiön hallituksessa päätetään, tarkastetaanko ne kerran vuodessa. Uusissa taloissa palotarkastajan työ on lähinnä neuvontaa, uusien kiinteistöjen tarkistuksen hoitaa rakennusvalvonta. (Henkilökohtainen tiedonanto Pokkinen 4.12.2017.)

Omavalvonta toimii hyvin, sillä suomalaiset ovat niin rehellisiä, että kirjoittavat omavalvontakaavakkeeseen puutteet ja viat. Kun omavalvontakysely on saatu, alkaa nuohoojien puhelin soida ahkerasti. (Henkilökohtainen tiedonanto Eino 25.10.2017.)

Pirkanmaan pelastuslaitoksen teettämästä paloturvallisuustutkimuksesta vuonna 2013 selvisi, että noin 70 % vastaajista haluaa edelleen käyttää pelastuslaitoksen valitsemaa piirinuohojaa. Silloin noin joka kolmas halusi valita vapaasti nuohouspalvelun tarjoajan. (Pelastustoimen www-sivut 2017, nuohousesiselvitys, 10.)

Pirkanmaan pelastuslaitoksen paloturvallisuustutkimuksessa 2017 Sastamalasta vastaajia oli 33. Nuohous sai Sastamalassa yleisarvosanan 5,8/7. Tutkimuksessa asteikko oli 1-7. Numero 7 oli erinomainen. (Suoniemi, Paloturvallisuustutkimus 2017.)

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä opinnäytetyössä perehdyttiin yleisesti nuohouksen tarkoitukseen ja toimivuuteen erityisesti Sastamalassa. Opinnäytetyö muodostuu teoreettisesta osasta ja tutkimusosasta. Tutkimusosa koostui sekä teema- että lomakehaastatteluista. Opinnäytetyön lomakehaastatteluun saatiin 50 vastausta satunnaisotannalla Sastamalasta. Vastaajat valikoituivat sattumanvaraisesti viiden nuohouspiirin alueelta. Teemahaastatteluihin valittiin kaksi Sastamalan alueiden nuohoojaa sekä kolme palotarkastajaa.

Tutkimuksesta voidaan todeta, että Sastamalassa huolehditaan nuohouksesta erittäin hyvin. Suurimmalla osalla vastaajista oli luottonuohooja, joka käy nuohoamassa säännöllisesti vuosittain. Reklamaatioita nuohouksesta tulee vähän.

Talojen iät jakautuivat piirien kesken tasaisesti. Alueella on tämän otannan mukaan vanhempia yli 70 vuotiaita taloja enemmän kuin viime vuosina rakennettuja.

Kaikilla vastaajilla oli vähintään yksi tulisija, enimmillään yhdessä taloudessa oli 12 tulisijaa. Talon lämmitysmuotona yleisin oli puulämmitys. Lähes kaikilla nuohooja oli viimeksi käynyt vuonna 2017. Kaikki 50 vastaajaa (100 %) kertovat kaiken toimivan nuohouksen jälkeen. Nuohoukseen oltiin tyytyväisiä.

Kyselyyn vastanneista omakotitalouksista 40 % teki itse välinuohouksia. Kokonaan itse nuohouksen hoiti 10 %. Epämääräisiä yhteydenottoja hormitarkastajilta oli saanut 35 vastaajaa, joka on aika suuri määrä vastanneista. Markkinointi koettiin häiritseväksi.

Vastaajista neljä soitti itse nuohoojalle. Vastaajista 40 (87 %) oli tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä nuohoojan ennakkoilmoittamiseen tulostaan. Yleisin tapa sopia nuohous oli nuohoojan soitto asiakkaalle. Vastaajista vain viidellä oli ilmoituslappu käytössä (10 %). He olivat Vammalan läntisen alueelta. Heistä kolme olivat tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä ilmoituslapun käyttöön. Pääosin uuden ajan sopimisen helppoutteen oltiin tyytyväisiä. Vastaajat kokivat henkilökohtaisesti puhelimesta sovitun nuohousajan sopimisen toimivan hyvin. Toivottiin nuohoojalta yhteydenottoja myös tekstiviestein ja sähköpostilla.

Sastamalan eri nuohouspiirien välillä esiintyy pieniä eroavaisuuksia esimerkiksi nuohousajan sopimisessa. Ennakkoilmoituslappua voidaan käyttää kaupungissa, mutta haja-asutus alueella soittaminen koetaan asiakasystävälliseksi ja toimivaksi tavaksi sopia nuohoojan käynti. Sastamalan nuohouspiirit ovat vähän sekoittuneet. Tuttu nuohooja halutaan mieluummin nuohoamaan tai nuohoojaa oli vaihdettu, jos henkilökehiat eivät ole kohdanneet.

Vastaajat olivat yleensä ottaen hyvin tyytyväisiä nuohoojan asiakaspalveluun, työn sujuvuuteen ja siisteyteen. Vain yksi vastaaja oli erittäin tyytymätön saamaansa palveluun. Kymmeniä vuosia puulämmitystä käyttäneet vastaajat kokivat, etteivät tarvitse nuohoojalta opastusta. Jos oli hankittu uusi lämmityssysteemi, sen käytöstä keskusteltiin mielellään nuohoojan kanssa ja koettiin keskustelu hyödylliseksi.

Vastaajista 84 % oli erittäin tyytyväisiä ja 16 % oli tyytyväisiä nuohoojan ammattitaitoon kokonaisuudessaan Sastamalassa. Yksikään vastaaja ei ollut tyytymätön nuohoojan ammattitaitoon.

Tämän opinnäytetyön perusteella voidaan todeta, että nykyinen nuohousjärjestelmä toimii hyvin Sastamalassa. Nuohoojan palveluun ollaan tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä kaikilla alueilla Sastamalassa tällä hetkellä. Nuohoojia on riittävästi ja heidän työnsä laatuun ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä. Suurin osa omakotitalojen asukkaista koki, että heillä on tarvittava tietotaito paloturvallisuudesta ja nuohoojalta voi tarvittaessa kysyä neuvoa.

Parannettavaa löytyy esimerkiksi Sastamalaan muuttaneiden kohdalla. He kaipaavat nuohoojan markkinointia ja kokevat tarvittavan tiedon löytämisen haastavaksi. Tiedottamista pitäisi vielä lisätä. Kaikki ihmiset eivät edes tiedä, että nuohous pitäisi tehdä joka vuosi. Muutama vastaaja luuli, että nuohooja on pelastuslaitoksella töissä, eikä ole yksityisyrittäjä.

Nokipalojen määrät vaihtelevat vuosittain. Niiden määriin voivat vaikuttaa esimerkiksi kostea syksy ja pakkastalvi. Jos lämmitetään normaalia enemmän tulipesää, niin pikeä muodostuu enemmän.

Hormeista voi löytyä yllätyksiä. Viime vuosina lisääntynyt ongelma on hormoneja pesilään tukkivat naakat.

Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelman mukaan nykyään pientalojen valvonta on pääasiassa omavalvontaa. Jokainen kunta on jaettu viiteen alueeseen. Jokaiselle alueelle lähetetään omavalvontakysely viiden vuoden välein. Omavalvontalomake tavoittaa asukkaat hyvin ja sen palautusaste Sastamalassa on ollut hyvä, noin 80 % ja pääsääntöisesti myös huomatuksi puutteet korjataan.

9 POHDINTA

Opinnäytetyötä tehdessä syntyi ajatuksia myös jatkotutkimuksen aiheista. Nuohousuudistus antaa mahdollisuuden vertailevalle tutkimukselle. Tämä opinnäytetyö voi toimia lähtötasotietona tutkittaessa nuohousuudistuksen tuomia muutoksia. Omavalvontalomaketta ja sen tehokkuutta olisi voinut tutkia laajemmin. Omavalvontalomake näyttäisi kannustavan asukkaita huolehtimaan sekä nuohouksesta että katolle johtavien tikkaiden ja katon turvavarusteiden kunnossapidosta. Olisi mielenkiintoista tutkia, onko niin. Tutkimus voitaisiin myös laajentaa koskemaan rivitaloja.

Mielenkiintoista olisi myös tutkia, mistä naakkojen lukumäärän lisääntyminen johtuu. Vaikuttaako taustalla ilmastonmuutos ja onko suunta edelleen lisääntyvä. Varsinkin, jos se on tulevaisuudessa laajeneva ongelma, mitä sille voidaan tehdä.

Opinnäytetyötä olisin varmasti voinut parantaa laajemmalla otannalla vastaajia tai suunnittelemalla otantaa paremmin etukäteen. Olen tyytyväinen työn varsin laajaan otantaan, mutta voi silti kysyä, että riittääkö 50 vastaajaa luotettavaan tulokseen.

Nuohousuudistus tuo kaivattua valinnanvapautta nuohoojan valintaan. Kun ystävä tai sukulainen on nuohooja, hänet halutaan mieluummin nuohoamaan kuin piirinuohooja. Nuohousuudistuksen myötä nuohoamisen pelätään kuitenkin muuttuvan kausiluonteiseksi tai unohtuvan. Ihmiset saattavat havahtua nuohoustarpeeseen syksyisin, kun tähän asti nuohousta on tehty ympäri vuoden. Nuohoojat kuitenkin rauhoittelivat, että tarkoitus on jatkaa samalla tavalla kuin ennenkin. Nuohoojat soittavat tai jättävät ilmoituslappuja asiakkailleen. Toivottavasti myös asukkaiden toivomia tekstiviestejä ja sähköpostia käytetään jatkossa.

Omavalvontakaavakkeiden palautus oli hyvällä tasolla, mutta jatkossa olisi hyvä saada kaavake sähköiseksi. Rakennusten omistajat kertovat pääosin totuudenmukaisesti korjaustarpeista tai puutteista ja lupaavat korjata ne ennen nuohoojan seuraavaa käyntiä.

Pelastuslain mukaan rakennuksen omistajan vastuulla on huolehtia katolle johtavien tikkaiden ja katon turvavarusteiden kunnosta, jotta nuohous on turvallista suorittaa.

Asukkaat luottavat nuohoojan kertovan, jos tikkaissa tai katon kulkusilloissa on puutteita. Toisaalta vastuu niiden kunnosta on rakennuksen omistajalla, kuten myös nuohouksen säännöllinen suorittaminen.

Mietin tätä työtä tehdessä, että ymmärtävätkö asukkaat, kuinka tärkeää nuohouksesta huolehtiminen on oman turvallisuutemme kannalta. Opinnäytetyössä käsittelemäni aihe koskettaa kaikkia omakotitaloasukkaita. Työn tekeminen antoi itselleni paljon uutta tietoa nuohoojan työstä. Nuohous on perinteinen käsityöammatti. Työ on monipuolista ja vaativaa, joka vaatii tekijältään ammattiosaamisen lisäksi sosiaalisia taitoja, työturvallisuuden jatkuvaa tarkkailua, hyvää fyysistä kuntoa ja yrittäjätaitoja. Työn toimenkuva on laajentunut myös ilmastointikanavien puhdistukseen, hormien kuvauksiin ja pinnoituksiin.

Nuohouksen säännöllisyydellä ja oikealla roskien polttamistekniikalla voidaan vaikuttaa energiatehokkuuteen ja ympäristöystävällisyyteen. Energiaa käytetään tehokkaammin hyödyksi ja vähennetään luonnolle aiheutettavia haittoja.

Tämän työn myötä Pirkanmaan pelastuslaitos on saanut Sastamalan asukkaiden mielipiteitä nuohouksen toimivuudesta.

Tässä työssä olen tutkinut teorian lisäksi nuohousta haastatteleamalla sekä nuohouksen ammattilaisia että omakotitalojen omistajia. Haastattelin eri puolilta Sastamalaa 50 omakotitalon asukasta, joista suurimman osan kasvokkain. Osa haastatteluista sujui nopeasti ja asiallisesti. Osa haastatteluista venyi yli tunnin mittaiseksi tutustumiseksi uusiin ihmisiin. Minut yllätti, että kaikki haastattelemani ihmiset olivat ystävällisiä ja avuliaita auttamaan ennestään tuntematonta ihmistä. Asiassa todennäköisesti auttoi, että kuljin haastatteluissa VPK:n miehistöautolla. Haastatteluihin kului paljon aikaa, mutta vastaajien määrä olisi ollut todennäköisesti paljon pienempi, jos kysely olisi tehty sähköisesti.

Kokonaisuutena opinnäytetyöprosessi oli hyvin mielenkiintoinen, opettavainen ja työntäyteinen.

10 LÄHTEET

Alho, E. Kilpailu- ja kuluttajaviraston tiedottaja. Vastaanottaja Tarja Ijas. Lähetetty 5.2.2018 klo 14.52. Viitattu 7.2.2018.

Aluehallintoviraston www-sivut 2017. Viitattu 5.11.2017.
<http://www.avi.fi/fi/web/avi/pelastustoimi#.Wf9ExGi0PIU>

Anttila, P. 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen.2.painos. Hamina: Akatiimi Oy.

Hannu Pokkisen haastattelu 4.12.2017. Haastattelijana Tarja Ijas. Muistiinpanot haastattelijan hallussa.

Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistokustannus.

Husu, P. 15.4.2013. Palotarkastukset ovat jatkossa myös asukkaiden vastuulla. Viitattu 13.8.2017. <https://yle.fi/uutiset/3-6575470>

Suoniemi, T. 2017. Nuohous. Paloturvallisuustutkimus 2017. Pirkanmaan pelastuslaitos. Innolink Research.

Jaana Rajakon puhelinhaastattelu 27.2.2018. Haastattelijana Tarja Ijas. Muistiinpanot haastattelijan hallussa.

Jarkko Pajusen haastattelu 17.11.2017. Haastattelijana Tarja Ijas. Muistiinpanot haastattelijan hallussa.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja-sarja.

Kananen, J. 2013. Case-tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja-sarja.

Kimmo Saunaluoman haastattelut, 20.11. ja 11.12.2017. Haastattelijana Tarja Ijas. Muistiinpanot haastattelijan hallussa.

Loviisan sanomat 4.10.2009. Viitattu 13.8.2017 <http://www.loviisansanomat.net/lue.php?id=3805>

Mika Einon haastattelu 25.10.2017. Haastattelijana Tarja Ijas. Muistiinpanot haastattelijan hallussa.

National Risk Assessment 2017. Viitattu 5.11.2017. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/64973/National%20Risk%20Assessment%202015.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Nuohoojien www-sivut 2017. Viitattu 30.7.2017. <http://www.nuohoojat.fi/liiton%20esittely/nuohoustoimi%20suomessa/>

Nuohojien www-sivut 2017. Viitattu 8.2.2018. <http://www.nuohoojat.fi/binary/file/-/id/12/fid/53/>

Nuohousalan keskusliiton www-sivut 2017, lehdistötiedote. Viitattu 8.10.2017. <http://www.nuohoojat.fi/binary/file/-/id/16/fid/697/>

Nuohousalan keskusliiton www-sivut 2017. Viitattu 27.8.2017. <http://www.nuohoojat.fi/>

Nuohousalan keskusliiton www-sivut 2017. Viitattu 9.10.2017. <http://www.paloturvamestarit.fi/etusivu/>

Ojala,P. 1986. Tampereen Nuohoojien ammattiosasto 50 vuotta. Paino-S. Tampere.

Paloturvallisuus. Infon www-sivut 2017. Viitattu 5.11.2017. https://www.paloturvallisuus.info/Portals/2/Materiaalit/Hormiprojekti%2011_2014/P%C3%A4ivitetty%201_2015/Paloturvalliset%20tulisijan%20ja%20savuhormin%20yhdistelm%C3%A4t_osa%202_p%C3%A4ivitetty%2020_1_2015.pdf

Paloturvallisuus. Infon www-sivut 2017. Viitattu 5.11.2017. <https://www.paloturvallisuus.info/Default.aspx?tabid=276>

Pekka Mutikaisen haastattelu 27.11.2017. Haastattelijana Tarja Ijas. Muistiinpanot haastattelijan hallussa.

Pelastuslaki 379/2011. Viitattu 16.9.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379#L9P59>

Pelastusopiston www-sivut 2017. Viitattu 8.2.2018. https://www.pelastusopisto.fi/wp-content/uploads/2017/02/46317_x_rakennuspalovaara.pdf

Pelastustieto 1/2017 Piirinuohous jää historiaan. Palo-, pelastus- ja väestönsuojelualan johtava ammattilehti. Palo- ja pelastustieto ry.

Pelastustieto 1/2017. Työn äärellä: Ratin takaa katonharjalle. Palo-, pelastus- ja väestönsuojelualan johtava ammattilehti. Palo- ja pelastustieto ry.

Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO viitattu 10.9.2017. <https://prontonet.fi/>

Pelastustoimen www-sivut 2017. Viitattu 15.10.2017. <http://www.pelastustoimi.fi/tietopankki/tilastot>

Pelastustoimen www-sivut 2017. Viitattu 5.3.2018. <http://www.pelastustoimi.fi/turvatietao/ehkaise-palon-syttyminen/tulipalon-vaarallisuus/palokuolemat>

Pelastustoimen www-sivut 2017. Viitattu 5.3.2018. <http://www.pelastustoimi.fi/turvatietao/ehkaise-palon-syttyminen/tulipalon-vaarallisuus/oma-toiminta-aiheuttaa-tulipaloja>

Pientalojen paloturvallisuuden omavalvonta laajenee Pirkanmaalla 2013. Viitattu 29.10.2017. https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ajankohtaista/tiedotteet/2013/07/31082015_20.html

Pirkanmaan pelastuslaitoksen paloturvallisuusopas 2017. Viitattu 22.10.2017. <http://pirkanmaanpelastuslaitos.fi/js/upload/1497917856Pientalon%20Paloturvallisuusopas.pdf>

Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017. Viitattu 30.10.2017. <http://www.pirkanmaanpelastuslaitos.fi/files/vuosikertomus2016.pdf>

Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017. Viitattu 14.10.2017. <http://www.pirkanmaanpelastuslaitos.fi/Pirkanmaa-115>

Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017. Viitattu 15.10.2017. <http://www.pirkanmaanpelastuslaitos.fi/Pirkanmaa-126>

Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017. Viitattu 15.10.2017. <http://www.pirkanmaanpelastuslaitos.fi/Pirkanmaa-163>

Pirkanmaan pelastuslaitoksen www-sivut 2017. Viitattu 15.10.2017. <http://www.pirkanmaanpelastuslaitos.fi/Pirkanmaa-204>

Pirkanmaan pelastuslaitos 2017. Valvontasuunnitelma 2017. Viitattu 15.10.2017. http://www.pirkanmaanpelastuslaitos.fi/js/upload/1489060509_valvontasuunnitelma_2017.pdf

Pitkäranta, A. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: Työkirja ammattikorkeakouluun. Jokioinen: e-Oppi. Viitattu 19.9.2017. <https://samk.finna.fi/Record/tyrni.122485>

Pokkinen, H. Tampereen alueen palotarkastaja. Vastaanottaja Tarja Ijas. Lähetetty 6.2.2018 klo 15.52. Viitattu 7.2.2018.

Satakunnan kansa 25.1.2013 Suominen, E. 25.1.2013. Pikisissä piipuissa piilee vaara: Nokipalo: määrät puut ja riittämätön veto ovat huono yhdistelmä. Satakunnan Kansa.

Satakunnan pelastuslaitoksen www-sivut 2017. Viitattu 22.10.2017. <http://www.satapelastus.fi/onnettomuuksienehkaisy/nuohous.html>

Saunaluoma, K. Sastamalan palotarkastaja. Vastaanottaja Tarja Ijas. Lähetetty 2.3.2018 klo 9.59. Viitattu 3.3.2018.

Siltanen, M. 2013. Palotarkastaja ei enää vieraile omakotitaloissa. Viitattu 26.10.2017. http://yle.fi/uutiset/palotarkastaja_ei_ena_vieraile_omakotitaloissa/6740892?ref=leikiuu

Sisäministeriön asetus nuohouksesta 539/2005. Viitattu 16.9.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050539>

Sisäministeriön www-sivut 2017. Viitattu 22.10.2017. <http://intermin.fi/nuohous>

Sisäministeriön esiselvitys nuohousta koskevan lainsäädännön muutostarpeista 2017. Viitattu 21.10.2017. http://www.pelastustoimi.fi/download/62217_nuohousesiselvitys_lausunoversio_051214.pdf?e531ebaea21ad588

Suomen pelastusalan keskusjärjestön www-sivut 2017. Viitattu 22.10.2017. <http://www.spek.fi/Suomeksi/Turvatietao/Paloturvallisuus/Jokakodin-paloturvallisuus/Tulisijat-ja-hormit>

Tampereen kaupungin www-sivut 2017. Viitattu 22.10.2017. https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ajankohtaista/tiedotteet/2013/07/31082015_20.html

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 11., uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vakuutusyhtiö Pohjolan www-sivut 2017. Viitattu 22.10.2017. <https://www.pohjola.fi/pohjola/yritys--ja-yhteisoasiakkaat/riskienhallinta/tulipalopakkanen-ja-noki-palo?cid=330823038>

Virrantä, P. (toim.) 2009. Nuohoojan käsikirja: Savuhormien ja tulisijojen nuohous ja tarkastus. Nuohousalan keskusliitto.

Ympäristöministeriön määräykset ja ohjeet 2007, Pienten savupiippujen rakenteet ja paloturvallisuus

Liite 1 Teemahaastattelukysymysrunko

Liite 2 Tutkimuskysely

Liite 3 Pientalon omavalvontalomake

LIITE 1

Teemahaastattelukysymykset

Nuohoojat Mika Eino ja Jarkko Pajunen:

- Kauanko olet tehnyt nuohouksia?
- Onko piirinuohousjärjestelmä toimiva?
- Millaisia ihmisten piiput ovat?
- Entä nuohoojan turvallisuus?
- Paloturvallisuuden parantaminen?
- Millaisia riskejä tai vahinkoja, jos ei nuohota?
- Miten riskejä mahdollista hallita?
- Onko paljon nokipaloja viime vuosina?
- Oletko törmännyt epävirallisiin hormitarkastajiin?
- Miten kilpailun avautuminen tulee vaikuttamaan?
- Muistavatko omakotitalojen omistajat huolehtia nuohouksesta vuosittain?
- Onko eri nuohouspiirien välillä eroavaisuuksia?

Palotarkastaja Kimmo Saunaluoma:

- Sastamalan nuohousalueet
- Nokipalot Sastamalassa
- Omavalvonta
- Paloturvallisuus

Palotarkastajat Pekka Mutikainen ja Hannu Pokkinen:

- Onko sellaisia talouksia joissa ei nuohota?
- Omavalvonta
- Onko nuohoojilla riittävä koulutus?
- Onko piirinuohousjärjestelmä toimiva?
- Mitä muutoksia ja haasteita nuohousuudistus tuo?
- Asiakaspalaute, reklamaatiot
- Epämääräiset hormitarkastajat

Nimi:

Osoite:

nuohouspiiri : Sastamalan 7 piiriä:

Vammala koillinen (Nokipirkka Oy)	
läntinen (T:mi Jaakko Siuko)	
eteläinen (IAQ Finland Oy)	
luoteinen (Reino Kulonpää)	
Kiikoinen(Antti Koskinen)	
Mouhijärvi (Antti Koskinen)	
Suodenniemi (Ismo Koskinen)	

LIITE 2

Teitä palvelleeseen nuohoojan nimi

Talon ikä:	alle 5 v	5-15 v	15-30 v	30-50 v	50-70 v	yli 70 v	
Montako nuohottavaa tulisijaa teillä on käytössänne?	1	2	3	4	5	yli 5	
Talon lämmitysmuoto	öljy	sähkö	puu	maalämpö	kiinteän polttoaineen kattila	muu, mikä	
Tulisijan rooli lämmityksessä?	pääasiallinen		täydentävä				
Ovatko tulisijat varaavia	kyllä	ei					
Onko teillä erillistä tulisijaa	kiuas	pata	ulkosauna	muu			
Jos on, niin nuohotaanko sitä?	kyllä	ei					
Milloin taloudessanne on viimeksi käynyt nuohooja?	2018	2017	2016	2015	2014	ennen 2014	ei muista
toimiiko kaikki nuohouksen jälkeen	kyllä	ei					
Teettekö itse välinuohouksia?	kyllä	ei					
häiritsevätkö epämääräiset hormitarkastajat	kyllä	ei					

	Erittäin tyytyväinen			Erittäin tyytymätön		En osaa sanoa
Ennakoilmoittaminen nuohoojan tulosta	5	4	3	2	1	0
Nuohousilmoituslapun selkeys (jos käytössä)	5	4	3	2	1	0
Jos joudutte muuttamaan ennalta ehdotettua aikaa, saitteko sovittua uuden ajan helposti	5	4	3	2	1	0
Jos sovitte työn henk.koht. nuohoojan kanssa esim. puhelimitse, onnistuiko se mielestänne hyvin	5	4	3	2	1	0
Nuohoojan asiakaspalvelu (saako asiakas tarpeeksi tietoa tulisijan, savuhormin, tikkaiden kunnosta, onko nuohooja kysynyt palovaroittimista, varateistä ym.)	5	4	3	2	1	0
Työn sujuvuus	5	4	3	2	1	0
Työn siisteys kokonaisuudessaan	5	4	3	2	1	0
Tulisijojen käytön opastus	5	4	3	2	1	0
Nuohoojan ammattitaito kokonaisuudessaan	5	4	3	2	1	0
Kuinka tyytyväinen olitte kokonaisuudessaan saamaanne palveluun	5	4	3	2	1	0
Palautetta nuohoojalle: _____						

Kiitos vastauksestanne!

Kiinteistön omistaja / haltija	
Kiinteistön osoite	
Puhelinnumero	Sähköpostiosoite

Opas		Korjattava	Kunnonosa / korjattu	Ei koske rakennusta
s. 2	Osataan toiminta onnettomuusilanteessa	☐	☐	
s. 3	Paloveroitinien määrä, 1 kpl / kerroksen alkava 60 m ²	☐	☐	
s. 3	Paloveroitinien testaus ja kunto	☐	☐	
s. 5	Varatietikkaat ja avattava ikkuna kintokahvoilla	☐	☐	☐
s. 6	Talo- ja kattotikkaat	☐	☐	☐
s. 7	Autosuojaan ei ole varastoitu ylimääräistä polttoaormaa	☐	☐	☐
s. 7	Kattilahuoneen paloturvallisuus	☐	☐	☐
s. 7, 8	Kemikaalien, bensiinin ja nestekaasun säilytys	☐	☐	
s. 8	Helposi syttyvää materiaalia ei säilytetä rakennuksen välittömässä läheisyydessä	☐	☐	
s. 8	Näkyvä talonnumero	☐	☐	
s. 9	Tuulisejan nuohous pölynuhoajan suorittamana 1 krt/vuosi	☐	☐	☐
s. 9	Tuulisejan edustan suojaus	☐	☐	☐
s. 10, 11	Sähkölaitteiden käyttöturvallisuus	☐	☐	
s. 11	Saunan paloturvallisuus	☐	☐	☐

LISÄTIETOJA (esim. korjausvelvollisuus havaittuja puutteita) ☐ Lisätietoja eri paperilla	
--	--

Vakuutusantamani tiedot oikeiksi:

Paikka ja aika	Alekkirjoitus ja nimen selvennys
----------------	----------------------------------

Palaute pääliimäinen lomake palautuskuorella, postimaksu vastausliheyyksenä maksettu valmiiksi. Voit palauttaa tiedot myös sähköisesti ilmoituskirjeen takana olevan ohjeen mukaisesti.

Pelastusviranomaisen täydet:

Omavalvontalomake vastaanotettu / 20

Erillinen palotarkastus tulee suorittaa ei suoriteta

Pelastusviranomaisen: _____

Viranomaisen merkintöjä: